

**UNIVERSITATEA SAPIENTIA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI ARTE
SPECIALIZAREA:
RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI STUDII EUROPENE**

LUCRARE DE LICENȚĂ

**COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
Conf. univ. dr. Tonk Márton**

**AUTOR:
Nagy-Méhész Tünde**

Iulie 2009

**UNIVERSITATEA SAPIENTIA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI ARTE
SPECIALIZAREA:
RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI STUDII EUROPENE**

**Politica sportului și „autonomia” activităților
sportive în Uniunea Europeană
- LUCRARE DE LICENȚĂ -**

**COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
Conf. univ. dr. Tonk Márton**

**AUTOR:
Nagy-Méhész Tünde**

Iulie 2009

Cuprins

Cuprins	1
I. Politici de specialitate în Uniunea Europeană. Politica Sportului.....	2
II. Sportul în dreptul european.....	4
II.1. Sportul în documentele și tratatele comunitare	4
II.2. Cartea Albă privind sportul	9
III. Caracterul special al sportului	11
III.1. Regularitatea și funcționarea competițiilor	12
III.2. Integritatea sportului	13
III.3. Echilibrul sportului	13
IV. Modelul Sportiv European	19
IV.1. Problemele privind reglementarea cu privire la organizațiile sportive	21
IV.2. Formele sprijinirii sportului în Uniunea Europeană	23
V. Instrumentele juridice ale Uniunii Europene în domeniul sportului	27
V.1. Legăturile dintre drepturile fundamentale ale omului și sport.....	27
V.2. Legăturile dintre libertatea de mișcare a forței de muncă și sport	29
VI. Cazurile juridice referitoare la legătura dintre dreptul european și sport.....	34
VI.1. Cazul Bosman.....	34
VI.2. Cazul Abdelmajid Oulmers	36
VI.3. Regula 6+5.....	38
VII. Concluzii	44
VIII. Bibliografie	46
IX. Anexe	49

I. Politici de specialitate în Uniunea Europeană. Politica Sportului

An de an, în urmărirea programelor de televiziune transmiterea finalei de fotbal american Super-Bowl doboară toate recordurile, dar nu e nevoie să privim atât de departe, pentru că găsim și exemple mai apropiate. Meciurile de fotbal de la Campionatul European sau Mondial sau competițiile sportive ale olimpiadelor de gimnastică pun în fața televizoarelor milioane de telespectatori. O informație semnificativă referitoare la popularitatea sportului este faptul că deschiderea jocurilor olimpice de la Beijing, din 2008 a fost urmărită, chiar și conform celor mai pesimiste statistici de către 2 miliarde de telespectatori. Iar eu sunt unul dintre acele sute de milioane de oameni care au urmărit nu numai deschiderea jocurilor olimpice, ci și transmiterea competițiilor. Sunt ziaristă la un ziar de sport și aceasta este munca mea. De la competițiile de înot care începeau dimineața devreme, la competițiile de handbal ale echipelor României și Ungariei, la competițiile de atletism le-am urmărit pe toate și am scris despre ele. Bineînțeles pasiunea mea pentru sport nu este ceva nou și sper să nu fie nici ceva trecător. Am întâlnit deseori problemele specifice sportului atât în munca mea, cât și în cadrul studiilor mele universitare. Problemele dopping-ului, a actelor de huliganism, a transferului jucătorilor sunt subiecte permanente din media sportivă, dar aspectele juridice ale acestor probleme pot fi întâlnite și în discursurile din Uniunea Europeană. Odată cu creșterea rolului sportului în cadrul societății, respectiv a rolului său tot mai decisiv în cadrul economiei, acesta ajunge să ocupe o poziție tot mai importantă și în politica unională.

Aceste aspecte reprezintă totodată și motivul alegerii acestui subiect. Scopul lucrării mele este acela de a analiza politica de specialitate a Uniunii Europene cu privire la sport, discutarea aspectelor directivelor și problemelor specifice de la nivel unional privind sportul, precum și prezentarea structurii organizaționale reglementate la nivel unional și la nivelul statelor membre. După prezentarea reglementărilor și politicilor sportive de la nivelul Uniunii Europene, urmează să fac cunoscute câteva cazuri juridice concrete, care reprezintă probleme importante, nu numai la nivel unional, dar și la modul general, în ceea ce privește coordonarea în domeniul sportului. Intenționez să detaliez chestiuni, precum cazul Oulmers, cunoscut ca al doilea caz Bosman, în care în centrul atenției este reglementarea aprobării jucătorilor de a pleca la echipa națională, sau propunerea reducerii numărului celor din liga străină, căci proiectul de lege bazat pe regula 6+5 ar putea deschide un nou capitol în viața sportivă.

Am urmărit să structurez lucrarea după logica corespunzătoare aspectelor juridice și sportive de la nivel unional, astfel că în primul capitol am prezentat apariția aspectelor legate de sport în documentele și contractele Uniunii Europene, pe lângă declarația de la Nisa, dedicând o parte separată și Cărții Albe privind sportul. În următorul capitol am prezentat acele specificități ale sportului, care fac mai complicată tratarea acestuia în cadrul sistemului juridic european. Am vorbit despre trei caracteristici specifice sportului, și anume despre regularitatea și funcționarea competițiilor, despre integritatea sportului, precum și despre echilibrul sportului.

Următoarea etapă importantă a tratării subiectului o reprezintă prezentarea Modelului Sportiv European, tratând pe lângă sistemul organizațional și reglementarea sportivă de la nivel european, și finanțarea din acest domeniu. Partea practică a lucrării a fost concentrată în ultimele două capitole ale sale, unde am supus analizei mijloacele juridice utilizate la nivel european în domeniul sportului, cu sublinierea drepturilor omului și a libertății alegerii locului de muncă, și am analizat în detaliu câteva cazuri juridice care au efect asupra dreptului european și, în mod special asupra dreptului privind domeniul sportiv. În ceea ce privește aceste cazuri juridice, am urmărit să prezint acele conflicte, probleme de la nivel unional, care sunt și în prezent în fața instanțelor și pot avea o influență semnificativă asupra dezvoltării viitoare a sportului.

Am urmărit așadar, în ceea ce privește compunerea lucrării mele de licență, să schițez rolul unional al sportului, reglementarea și chestiunile cele mai discutate din acest domeniu. Prin studiul lucrărilor de specialitate și a documentelor unionale, precum și prin sintetizarea dreptului european privind domeniul sportiv am urmărit să formez o imagine cât mai clară și completă cu privire la poziția actuală a sportului în cadrul granițelor politico-economice ale Uniunii Europene, subliniind rolul social important al acestuia. Cu ocazia prezentării organizațiilor și a instituțiilor unionale ce reglementează domeniul sportiv, am urmărit să găsesc un răspuns la întrebarea privind măsura în care cooperarea dintre cele două sisteme instituționale este clară și unde este necesară reglementarea acesteia având în vedere scopul dezvoltării sociale și economice a sportului.

În următoarele părți ale rezumatului voi prezenta rând pe rând capitolele redactate conform structurii menționate anterior, punând accent pe acele chestiuni, care conțin materiale practice și noi.

II. Apariția sportului în documentele unionale și caracterul special al acestuia

Chestiunile legate de sport nu sunt noi în Uniunea Europeană. Deși tratatele fondatoare nu conțineau articole referitoare la sport, odată cu recunoașterea importanței sportului, și politica sportului a câștigat tot mai mult teren în cadrul dreptului unional.

În Uniunea Europeană coordonarea și organizarea sportului nu este în sarcina unui organ central, ci aparține de competența asociațiilor sportive ale statelor membre, naționale și internaționale. În mod corespunzător, contractele unionale nu conțin reglementări privind conducerea sportivă. Tratatul Constituțional al Uniunii ar fi fost acel document care să facă primele referiri cu privire la sport, dar respingerea acestuia a împiedicat apariția dreptului comunitar (*acquis communautaire*) referitor la sport.

Prin integrarea sportului în viața de fiecare zi, acesta are legătură cu multe politici de specialitate de la nivel unional, ba mai mult, în cazul în care este privit ca o activitate economică, se supune acțiunii dreptului unional. Sunt aplicabile reglementările concurenței sau a piețelor interne, bineînțeles luând în considerare caracterul special al sportului. Tratarea sportului profesional ca pe o activitate economică presupune faptul că îi sunt aplicabile reglementările economice de la nivelul comunității și că trebuie să funcționeze în conformitate cu principiile acestora. Acele activități care sunt catalogate drept sport de amatori sau de timp liber aparțin, în mod similar culturii și educației, de competența statelor membre. Astfel, reglementările Uniunii Europene sunt aplicabile doar indirect asupra sportului. Până în anii optzeci, sportul era interpretat numai ca o activitate economică, dar la începutul anilor nouăzeci s-a extins viziunea conform căreia a fost apoi recunoscută și importanța sa socială. Astfel sportul a câștigat un rol tot mai important în cadrul dreptului unional, iar reglementările fundamentale din cadrul dreptului sportului au fost exprimate în cadrul următoarelor documente și contracte:

- 1997 – Tratatul de la Amsterdam, care recunoaște importanța socială a sportului;
- 1998 – „Modelul Sportiv European”, document emis de Comisia Europeană, care evaluează situația sportului la nivel european;
- 1999 – Declarația emisă la summitul de la Helsinki, care subliniază importanța funcției sociale a sportului și analizează modelele organizaționale din domeniul sportiv al statelor membre. Suplimentar, acesta subliniază dimensiunile economice ale sportului;
- 2000 – Declarația de la Nisa, care recunoaște caracterul special al sportului;
- 2004 – În Tratatul Constituțional, la partea III, capitolul IV, articolul 4 apare o reglementare privind armonizarea și sprijinirea dimensiunii europene a sportului;

- 2007 – Tratatul de la Lisabona, articolul 124, care face prima referire concretă la sport.

Schimbarea în raportarea UE la sport este un semn al recunoașterii faptului, că sportul nu este numai o activitate economică, ci prin semnificația sa socială, este și o parte a moștenirii culturale europene și un mijloc important al educației. Ultima idee a fost întregită cu aceea că o consecință a funcției educative a sportului este coeziunea socială, întărirea și aprofundarea integrării. Ca urmare a noii viziuni, anul 2004 a fost declarat în UE *Anul european al educației prin sport*, iar în anul 2007 a fost apoi publicată Cartea Albă referitoare la sport. În acest document, instituțiile europene au stabilit ca o principală sarcină întărirea rolului social al sportului. Tendința ce se conturează arată că politica sportului de la nivelul Uniunii Europene este în dezvoltare, în ultimele decenii fiind soluționate tot mai multe chestiuni juridice și fiind demarată rezolvarea a tot mai multe probleme. Cu toate acestea, piedicile existente încă la nivelul sportului european pun Uniunea Europeană și organizațiile sportive în fața a noi provocări.

Una dintre principalele criterii ale sportului european este acela că organismele de reglementare ale acestuia beneficiază de o autonomie legitimă. Această independență nu înseamnă că sportul este deasupra legii, ci că în anumite domenii ale sportului trebuie luată în considerare și respectată autonomia organismului de reglementare. Există cazuri când dreptul general este aplicabil și în cazul sportului, dar și în aceste cazuri este necesar să se recunoască trăsăturile specifice concrete. Acest aspect al sportului a fost recunoscut și de Declarația de la Nisa. Astfel, atunci când vorbim despre dimensiunea economică a sportului nu e sigur că trebuie să îl considerăm din punct de vedere juridic a fi o activitate economică, o afacere. Premierii europeni au acceptat prin Declarația de la Nisa specificitățile sportului, astfel că de atunci nu se mai pune problema dacă sportul are sau nu caracter special. Sarcina esențială constă în necesitatea de a găsi măsurile practice cu ajutorul cărora vor putea fi luate în considerare în cadrul dreptului european aspectele specifice ale sportului. Acest principiu a fost deja utilizat în mod nesistematic și ocazional în cursul litigiilor ajunse în fața Curții de Justiție Europene și a Comisiei Europene, dar nu s-a clădit un mediu juridic transparent în acest domeniu. Mediul juridic previzibil este necesar în vederea stabilității sportului. În conformitate cu autorii unui raport elaborat în anul 2006, privind sportul independent, aspectele specifice ale activităților sportive se pot categorisi pe baza regulilor și exercițiului existent în trei grupe principale:

- regularitatea și funcționarea competițiilor;

- integritatea sportului;
- echilibrul competițiilor.

III. Instrumentele juridice ale Uniunii Europene în domeniul sportului

În cel de al patrulea și al cincilea capitol al lucrării mele prezint caracterul piramidal al modelului european al sportului, respectiv structurarea reglementării organizațiilor sportive. Regulile de organizare a sportului se referă la chestiuni cum ar fi organizarea interioară a instituțiilor naționale și internaționale, dar se extind și la reglementarea cluburilor sportive. Cele mai multe probleme sunt în legătură cu deținerea, coordonarea și supravegherea cluburilor. În sportul european nu există un model unitar de deținere a cluburilor, ci s-au format mai multe feluri de structuri. Care dintre acestea ar putea fi preferată în cadrul unui eventual proces de uniformizare este o întrebare dificilă. Indiferent în ce structură juridică funcționează conducerile cluburilor sportive, este necesar să se sprijine pe principiile coordonării financiare eficiente și a transparenței. Simultan cu aceasta, o sarcină ce revine organizațiilor este să excludă de la conducerea cluburilor persoanele nepotrivite sau cu trecut ambiguu. Baza juridică a acestei chestiuni necesită încă o clarificare.

Pentru analiza punctelor de legătură dintre dreptul european și sport este în primul rând necesar să se studieze rădăcinile acesteia. Din acest motiv am analizat în cadrul capitolului intitulat „Instrumentele juridice ale Uniunii Europene în domeniul sportului” legătura dintre sport și drepturile fundamentale, și dintre sport și angajarea ca forță de muncă. În cadrul analizei legăturii dintre sport și drepturile umane fundamentale, poate apărea întrebarea în ce măsură se poate considera sportul a fi o categorie făcând parte dintre drepturile fundamentale. Căci, în acest sens sportul nu face direct parte dintre drepturile umane fundamentale din Uniunea Europeană, dar – mulțumită rolului său din cadrul educației – poate fi considerat ca făcând parte dintre aceste drepturi în mod indirect.

Sportivii care practică sportul profesional, în schimbul unei remunerații bănești sunt actori economici și, în mod corespunzător în cazul lor sunt aplicabile toate reglementările referitoare la libera migrație a forțelor de muncă în Uniunea Europeană. Una dintre elementele liberei alegeri a locului de muncă este interzicerea discriminării, dar acest principiu a fost extins și asupra interzicerii piedicilor și limitării. În extinderea

acestui principiu un rol important l-a jucat cazul Bosman, în care asociația angajatoare anterioară a ridicat o piedică materială în fața transferului sportivului (taxă de transfer). Capitolul conține acele instrumente și propuneri, care au fost stabilite în cursul ultimilor ani de către instituțiile Uniunii Europene și de către organizațiile sportive prin efortul lor comun.

IV. Cazurile juridice referitoare la legătura dintre dreptul european și sport

În prima parte a lucrării mele am prezentat politica de specialitate referitoare la sport a Uniunii Europene, caracteristicile sportului și Modelului Sportiv European. În cursul analizei mele am urmărit să includ și prezentarea instrumentelor deja existente și utilizate în sistemul juridic al comunității și al celorlalte posibile. Una dintre specificitățile sportului este regularitatea și funcționarea competițiilor. În legătură cu acest subiect se află în prezent în fața Curții Europene documentația unui caz juridic foarte actual. Cazul juridic Abdelmajid Oulmers, cunoscut ca al doilea caz Bosman poate deveni o nouă piatră de hotar a fotbalului european și a sportului în general. Tot în capitolul ce prezintă trăsăturile specifice ale sportului, am amintit despre discuțiile privind introducerea regulii 6+5. În acest capitol doresc să subliniez prin prezentarea acestor două cazuri juridice concrete, caracterul complex al legăturii dintre sistemul juridic al Uniunii Europene și sport.

În sportul european atât cazul Abdelmajid Oulmers, cât și punerea problemei regulii 6+5 au declanșat câte o serie de discuții contradictorii și aprinse. Pentru ca aspectele juridice ale acestor două cazuri să fie transparente și inteligibile, voi prezenta pe scurt cazul Bosman, căci certurile actuale sunt conexe cu efectele acestuia.

IV.1. Cazul Bosman

Jean-Marc Bosman a fost până în anul 1990 un fotbalist profesionist al clubului belgian Liege RC. După expirarea contractului, el a respins oferta neavantajoasă propusă de asociație. Ca atare, clubul l-a pus pe o listă de transfer și a stabilit pentru el o taxă de transfer de 11.743.000 franci belgieni. Aceasta însemna că acel club care urma să-l contracteze pe viitor trebuia să plătească pentru el această sumă. Regulile referitoare la

sumele mari și la limitarea jucătorilor străini au făcut imposibilă situația lui Bosman, care nu a fost contractat de nici un club.

În cazul ajuns în fața Curții Europene decizia a fost luată pe data de 15 decembrie 1995 și începând cu acea dată a început un nou capitol în istoria jocurilor în echipă. În cadrul procesului, Bosman a motivat că întrucât contractul cu Liege a expirat, clubul nu avea nici un drept să ceară bani pentru el, ba mai mult angajatorul belgian a încălcat articolul referitor la libera migrație a forțelor de muncă din Tratatul de la Roma care constituie un document de bază al UE. Decizia Curții Europene a pronunțat libera mișcare a sportivilor. Aceasta a însemnat, pe de o parte că nu mai este permis ca cluburile să ceară bani pentru fotbalistii, sportivii al căror contract a expirat, iar pe de altă parte că limitarea numărului celor din liga străină nu este compatibilă cu principiile UE. Principiul conform căruia într-o anumită echipă puteau fi simultan pe teren maxim trei jucători străini era valabil și în campionatele celor mai multe țări și în seria de competiții UEFA. După proclamarea acestei decizii, această limitare nu mai era însă aplicabilă cetățenilor Uniunii Europene. Regula Bosman spune, de fapt că sportivii profesioniști nu sunt cu nimic diferiți din punct de vedere juridic de ceilalți angajați, membrii ai forțelor de muncă, fiind valabile și pentru ei aceleași reguli și reglementări. În 2003 cea de a doua interpretare a regulii s-a extins și asupra acelor țări cu care Uniunea a încheiat acorduri bilaterale, ce stipulau că în procesul raportului de muncă cetățenia nu poate fi un criteriu de discriminare (acest lucru a fost obținut de un fotbalist slovac, Maros Kolpak, după un caz asemănător cu Bosman, judecat tot în fața Curții Europene)¹. Cazul Bosman face parte dintre acele prime cazuri ale Curții Europene, care au fost în legătură cu sportul și care au adus schimbări radicale în funcționarea sportului european, mai ales în domeniul fotbalului.

IV.2. Cazul Abdelmajid Oulmers

Pe data de 17 noiembrie 2004, echipa națională a Marocului a întâlnit într-o amicală echipa lui Burkina Faso. În meciul finalizat cu rezultatul de 4:0 a fost rănit jucătorul de la echipa belgiană Charleroi, Abdelmajid Oulmers. S-a dovedit că accidentul care a părut ușor are urmări grave, obligându-l pe jucător la cel puțin opt luni de repaus. Litigiul judecătoresc aflat și în prezent în curs ar putea fi următorul care va răsturna din temelii sistemul uzual, bazat pe tripleta campionatelor naționale – cupe – meciuri dintre

---

¹ Bosman 13 éve változtatta meg a futballt: <http://www.origo.hu/sport/focivilag/20081229-13-eve-szuletett-meg-a-dontes-a-bosmanszabaly-ugyeben.html>

echipe selecționate. Abdelmajid Oulmers contractat cu un an în urmă a jucat foarte bine în întregul sezon, astfel că clubul a considerat că fără acest accident clubul ar fi atins succese mai mari și a atacat în proces FIFA. Reprezentanții Asociației Internaționale de Fotbal au considerat că nu există nici o legătură între accidentarea jucătorului și rezultatele echipei, astfel că nu au achitat solicitările clubului din Charleroi. În fața instanței, argumentația clubului belgian s-a bazat pe o logică simplă, conform căreia asociația internațională obligă cluburile, în conformitate cu condițiile clar stabilite prin anexa întâi a regulamentului referitor la utilizarea și transferul jucătorilor, să permită participarea jucătorilor la meciurile figurate în competițiile echipelor naționale. Restul acestei prevederi nu stipulează însă nimic cu privire la despăgubirile datorate în cazul în care jucătorul urmează să fie accidentat în respectivul meci și aceasta îi influențează performanțele viitoare la echipa de club. Aici nu este vorba în primul rând despre faptul că plătește un salariu sportivului sau că acoperă cheltuielile de reabilitare, ci despre faptul că scade capacitatea sportivului de a aduce venituri. Este important să subliniem faptul că în sportul având un rol comercial din ce în ce mai mare, capacitatea unui sportiv de a aduce venituri nu înseamnă numai performanța prestată pe teren, ci și activitatea comercială care îl sponsorizează pe acesta, care îi face publicitate. În cadrul acestui litigiu a aderat la echipa belgiană și grupul G14 care adună la un loc echipele de elită din Europa, la a cărei propunere, Charleroi și-a stabilit cererea de despăgubire la suma de 869 de milioane de Euro. Interesul echipelor de club este așadar foarte clar. În cele ce urmează prezint interesul și poziția FIFA: Punctul de vedere al asociației europene a fost rezumat de economistul sportiv Dénes Ferenc, care a afirmat că începând cu anii 80, FIFA a făcut în mod conștient un produs comercial din campionatele europene și mondiale organizate cu participarea echipelor naționale, având în vedere popularitatea acestei ramuri sportive. Sistemul în sine nu înseamnă numai finala derulată cu participarea a 16, 24 sau 32 de echipe, ci și preliminariile și activitățile de pregătire. Cel mai pozitiv aspect în acest sistem este faptul că necesită o investiție minimă din partea FIFA, întrucât jucătorii sunt plătiți de către cluburi, infrastructura este existentă, sunt necesare cel mult cheltuieli de închiriere și de organizare, iar veniturile – mai ales mulțumită drepturilor de difuzare prin televiziuni – reprezintă sume uriașe. El dispune cu privire la sumele încasate și tot de competența sa aparține și redistribuirea acestora. Nu există încă o decizie a Curții Europene privind acest caz, dar sunt semne care spun că se va finaliza cu un câștig al cluburilor. Este însă important de observat că ecuația descrisă mai sus nu este așa de simplă. Pe marginea acestui caz Abdelmajid Oulmers, este pus sub semnul întrebării monopolul de

reglementare al FIFA și al asociațiilor continentale. Autonomia care stabilește reguli fără a lua în considerare legile naționale și contractele internaționale. Thomas Kurth, președintele G14 îndeamnă însă spre precauție participanții la proces: „ambele părți au nevoie să se așeze la masă și să găsească împreună o soluție corespunzătoare pentru colaborarea pe viitor a cluburilor și a echipelor naționale” (Dénes 2006.).

IV.3. Regula 6+5

La congresul FIFA, ținut la Sydney în mai 2008, la propunerea lui Sepp Blatter a fost acceptată regula 6+5. Această inițiativă nu a fost introdusă însă nici până în prezent datorită unei întregi serii de contradicții legate de el. Conducătorii FIFA consideră că această regulă poate fi armonizată cu dreptul unional, poziția Uniunii Europene este însă aceea că regula ar viola dreptul comunitar, schimbând în totalitate raporturile de forță existente actualmente în fotbal. Președintele organismului suprem al fotbalului a propus să se limiteze numărul jucătorilor de ligă trimiși pe teren. Conform proiectului aprobat de FIFA anul trecut, în formația de unsprezece de la începutul unui meci al cluburilor, este necesar ca începând cu sezonul 2012-2013 să fie cel puțin șase jucători care ar putea juca în echipa națională a respectivei țări. Cei ce argumentează această regulă spun că prin aceasta cluburile ar pune mai mult accent pe educarea unor rezerve, de unde ar beneficia ulterior și echipele naționale.

În prezent situația stagnează, ambele părți își păstrează poziția și este greu de imaginat ca părțile să-și modifice viziunea. Specialiștii consideră că introducerea acestei reguli nu ar modifica raporturile de forțe din fotbal, căci cele mai înstărite cluburi și în continuare ar cumpăra fotbaliștii cei mai buni. Diferența ar fi că ar crește prețul fotbaliștilor din țară. Asociația Europeană de Fotbal a făcut public pe site-ul oficial un tabel conform căruia numărul străinilor din ligă este cel mai mare în Anglia, dar pentru toate campionatele europene tendința caracteristică este cea de creștere.

Tabel 1: Proporția străinilor din ligă ce participă la campionatele europene:

Țara	Proporția celor din ligă	Numărul mediu de străini per un club
1. Anglia	59,1 %	16
2. Portugalia	53,7 %	13
3. Belgia	51,9 %	12

4. Germania	51,7 %	13
5. Grecia	51,2 %	13
6. Rusia	50,2 %	13
7. Elveția	47,7 %	12
8. Scoția	42,4 %	10
9. Italia	40,6 %	10
10. Turcia	40,6 %	10
Ungaria	24 %	6,5
România	36,1%	10,8

Datele din tabel se referă la sezonul 2008/2009. Tabelul a fost făcut public pe data de 15 mai 2009 de către UEFA, figurând primele 10 ligi, care au proporțiile cele mai mari de străini la campionatele europene. Campionatul englezesc care este în prezent cel mai urmărit și cel mai puternic conduce și în această statistică, mai multe echipe din *Premier League* având în componență doar câte unul – doi jucători autohtoni. Am completat tabelul de mai sus cu datele referitoare la campionatele din Ungaria și din România și am calculat proporția străinilor pe baza structurii actuale a jucătorilor din echipe, trăgând concluzia că și în acest aspect campionatul din Ungaria rămâne în urmă față de media europeană, în timp ce în echipele de elită din România sunt foarte mulți jucători străini.

Statisticile de mai sus și contradicția de interese prezentate dovedesc importanța și complexitatea problemei și, în primul rând, faptul că din cauza conflictului mari de interese nu este probabilă soluționarea finală a chestiunii în viitorul apropiat.

V. Concluzii

Am susținut în lucrarea mea sub forma de ipoteză faptul că reglementările unionale privind domeniul sportului și în general politica unională bazată pe acestea nu sunt proporționale cu importanța sportului și cu puterea economică a acestuia. Aspectele specifice ale sportului, instrumentele juridice, studiile de caz prezentate în cadrul lucrării dovedesc că este la modul fundamental necesară cooperarea dintre instituțiile uniunii și organizațiile sportive, structurarea oficială a raporturilor juridice și acest lucru este în mod special valabil cu privire la fotbal. Din cauza mediului juridic nesigur, numai în ultimii cinci ani au putut fi observate o serie de scandaluri legate de agenții jucătorilor și de

pariuri. Câteva exemple semnificative sunt Belgia, Finlanda, Germania, Italia și Portugalia. În Italia, spre exemplu, au participat la asemenea tranzacții chiar și cluburile de elită cu cea mai bună tradiție, echipa Juventus fiind trecută timp de un sezon în clasa a doua (dar se pot aminti exemple nu numai din fotbal, ci și din alte ramuri sportive). Scandalul de mituire a arbitrilor izbucnit în legătură cu handbalul a adus atingere chiar și finalei cupelor europene, scandalurile fiind însă permanente și în tenis și ciclism. Tot mediului juridic incert se datorează și faptul că multe cluburi și asociații sportive au ajuns în situații financiare dificile, prezentând deficite de mai multe milioane. Scandalul legat de numirea arbitrilor, schimbările permanente privind regulile și uzanțele conexe cu aceasta au un efect negativ în ceea ce privește imaginea sportului.

În interesul protecției Modelului Sportiv European și al garantării securității juridice, instituțiile europene și organismele de coordonare a sportului este necesar să coopereze în toate privințele. Este sarcina organismelor de coordonare superioară a sportului să inițieze un dialog cu Comisia Europeană. În domeniul fotbalului este sarcina UEFA să poarte dialogul cu instituțiile UE, să elaboreze cadrul legal corespunzător pentru siguranța fotbalului, respectând totodată dreptul comunitar. Conform afirmațiilor juriștilor din domeniul sportiv, este neapărat necesar un contract oficial dintre Uniunea Europeană și UEFA, contract care să statueze caracterul raportului dintre părți și care să poată fi extins și la alte ramuri sportive. Asemenea contracte ar lămurii care sunt organismele din diferitele ramuri sportive care sunt partenerii Uniunii, ele ar include enumerarea instituțiilor relevante și competente în diferite cazuri și ar stabili ordinea procedurală a cooperării. Uniunea Europeană a adus și până în prezent decizii în legătură cu ciclismul, cu baschetul, cu voleiul, cu înotul, cu luptele, dar este în interesul unității și al transparenței ca aceste reglementări să fie extinse la toate ramurile sportive. În acest mod recomandările formulate de mine în cadrul lucrării sunt valabile nu numai cu privire la fotbal, ci pot fi extinse și sunt chiar necesare pentru toate ramurile sportive. Un rol important în dezvoltarea funcției sociale și economice a sportului l-a avut modelul sportului de jos în sus, la care a putut participa toată lumea. Astfel, în procesul structurării securității juridice este necesar să se acorde atenție și protecției modelului sportiv european existent de mai multe decenii, respectării și întăririi acestuia. Sportul european bazat pe solidaritate și toleranță corespunde întru totul principiilor de bază ale UE. În soluționarea problemelor ce apar în domeniul sportului este necesară implicarea conducătorilor politici, care primesc astfel un rol în apărarea valorilor sportive. Este important să subliniem că nici conducătorii

politici, nici UE și nici instituțiile de coordonare sportivă nu pot apăra sportul în mod corespunzător în fața provocărilor, fără un sprijin social.

SAPIENTIA ERDÉLYI MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEM
TERMÉSZETTUDOMÁNYI ÉS MŰVÉSZETI KAR KAR
NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK ÉS
EURÓPAI TANULMÁNYOK SZAK

Sportpolitika és a sporttevékenységek
„autonómiája” az Európai Unióban

- SZAKDOLGOZAT -

TÉMAVEZETŐ:
dr. Tonk Márton egyetemi docens

SZERZŐ:
Nagy-Méhész Tünde

Július 2009

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	17
I. Szakpolitikák az Európai Unióban. Sportpolitika	18
II. A sport a közösségi jogban	20
II.1. A sport a közösségi dokumentumokban és szerződésekben	20
II.2. Fehér Könyv a sportról.....	24
III. A sport speciális jellege	26
III.1. A versenyek rendszeressége és működése	26
III.2. A sport integritása	27
III.3. A sport egyensúlya.....	28
IV. A sport európai modellje	34
IV.1. Sportszervezeti szabályozási kérdések	36
IV.2. A sporttámogatás formái az Európai Unióban.....	38
V. Az Európai Unió jogi eszközei a sport területén	41
V.1. Az emberi alapjogok és a sport viszonya.....	41
V.2. A munkavállalás szabadsága és a sport viszonya	42
VI. Az európai jog és a sport kapcsolatára vonatkozó jogesetek.....	47
VI.1. Bosman ügy	47
VI.2. Abdelmajid Oulmers eset	49
VI.3. 6+5-ös szabály	50
VII. Következtetések.....	56
VIII. Felhasznált szakirodalom	58
IX. Melléklet.....	61

I. Szakpolitikák az Európai Unióban. Sportpolitika

A világ televíziózásában évről évre nézettségi rekordokat dönt a profi amerikai futball-liga (NFL) döntőjének, a Super Bowl-nak a közvetítése, de nem kell messze tekintsünk egy közelebbi példáért sem. A labdarúgó Európa- vagy világbajnokságok mérkőzései, vagy éppen az olimpiai játékok versenyei minden alkalommal nézők millióit ültetik a képernyők elé. A sport népszerűségéről sokatmondó adat, hogy a 2008-as pekingi ötkarikás játékok megnyitó ünnepségét a legpesszimistább becslések szerint is 2 milliárdan nézték. Én pedig egy vagyok abból a sok százmillió emberből, aki nemcsak a nyitóünnepséget, hanem a versenyszámokat is megtekintettem. Sportújságíróként ugyanis ez a munkám. A hajnalban induló úszóversenyektől, a román és magyar érdekeltségű kézilabda-tornán át az atlétika versenyekig szinte mindent néztem és írtam. Természetesen a sport iránti szeretetem nem újkeletű és valószínűleg nem is múlandó. Munkámban és az egyetemi tanulmányaim során is többször találkoztam a sportban előforduló problémákkal. A dopping, a huliganizmus vagy a játékosok eladásának kérdése állandó témája a sportmédiának, de ezen kérdések jogi vonatkozásait megtaláljuk a jogi, vagy Európai Unió diszkurzusokban is. Társadalmi szerepének növekedésével, illetve a gazdaságban tapasztalt egyre meghatározóbb szerepével, az uniós politikában is egyre előkelőbb helyet foglal el a sport kérdése. Dolgozatom célja ennek megfelelően bemutatni a sport helyét az Európai Unió szakpolitikáinak sorában, rávilágítani annak specifikumaira és szervezeti felépítésére. Az uniós sportszabályozások és eszközök megismertetése után, néhány konkrét jogesetet mutatok be, melyek kiemelt problémaként szerepelnek nemcsak a közösségi politikában, de általában véve a sport irányításában is. Olyan kérdésekre kívánok kitérni, mint a „második Bosman-ügyként” ismert Oulmers-eset, amelyben a játékosok nemzeti csapatba való elengedésének szabályozása áll a középpontban, vagy az idegenlégiósok számának csökkentéséről szóló FIFA-javaslat, hiszen a „6+5-ös szabályként” ismert tervezet új fejezetet nyithat a sport életébe.

A dolgozat szerkezetét megpróbáltam az európai jog és a sport szempontjainak megfelelően logikusan felépíteni, így az első fejezetben a sport Európai Unió dokumentumokban és szerződéseiben való megjelenését mutattam be, külön részt szentelve a Nizzai Nyilatkozat² mellett a sportról szóló Fehér Könyvnek³. A következő

---

² 2000. december, az Unió jövőjéről szóló Európai Tanács által kiadott nyilatkozat

fejezetben a sport azon sajátosságait ismertettem, amelyek problematikussá teszik kezelését az európai jogban. Három specifikus jellemzőjéről, a versenyek rendszerességéről és működéséről, a sport integritásáról és a sport egyensúlyáról külön-külön is beszéltem.

A Sport Európai Modelljének bemutatása jelenti témám következő fontos részét, mely az európai sport szervezeti és szabályozási rendszere mellett a sporttámogatást is érinti. A dolgozat gyakorlatibb része az utolsó két fejezetben kapott helyet, ahol megvizsgáltam az Unió sport területén alkalmazott jogi eszközeit, az emberi jogok és a munkavállalás szabadságának kiemelésével, valamint részletesen kifejtettem néhány jogesetet, amelyek hatással vannak az európai és a sportjogra is. A jogesetek kapcsán törekedtem azon kérdések bemutatására, melyek jelenleg is az Európai Bíróság előtt vannak, és nagy hatással lehetnek a sport további fejlődésére.

Államvizsga dolgozatom megírása során, a terjedelemre való tekintettel, a teljesség igénye nélkül igyekeztem feltérképezni a sport közösségi szerepét, szabályozását és leginkább vitatott kérdéseit. A vizsgált szakirodalom, tanulmányok és javaslatok tanulmányozása, illetve az európai jog sportra vonatkozó rendelkezéseinek megismertetésével egy képet kívántam kialakítani a sport helyzetéről, megerősítve annak társadalmi szerepét. A sportot szabályozó szervek és az uniós intézmények kapcsolatának bemutatása alkalmával arra a kérdésre kerestem a választ, hogy milyen mértékben tisztázott és mely területeken szükséges a két egység együttműködése a sport társadalmi és gazdasági növekedésének céljából.

---

³ 2007. Európai Bizottság

II. A sport a közösségi jogban

Az Európai Unió Alkotmánya lett volna az első EK-szerződés, amely sportot érintő kérdésekkel is foglalkozik, de mivel ezt nem ratifikálták⁴, a sportról szóló cikkely sem lépett hatályba. Az Alkotmányszerződés életbe lépésének megakadályozása azonban nem jelenti azt, hogy az Európai Unió vezetői nem tehetnek semmit a sport előtt álló kihívások orvoslása érdekében. Az utóbbi években tapasztalt események, az Európai Bíróság elé kerülő egyre több sporttal kapcsolatos jogeset, illetve az új trendek azt bizonyítják, hogy a sportpolitika és szabályozás egyre szükségesebbé vált a sport egészséges és erőteljes fejlődése érdekében (Weatherill 2007. 34.). A bizonytalan jogi környezet egyre nagyobb problémákat állít a kommercializálódó, gyorsan és visszafordíthatatlanul fejlődő sport elé. Az Unió bővítése pedig szintén hozzájárul a helyzet romlásához, hiszen az 2004-ben, illetve utána csatlakozott államok más-más sportszervezeti kultúrával rendelkeznek. 2005-ben az Európai Unió angol elnöksége idején döntés született arról, hogy elkészítenek egy független jelentést a sport specifikus jellegéről, illetve az európai labdarúgást alapul véve megvizsgálják a sport helyzetét és annak problémás kérdéseit.

A sporttal kapcsolatos kérdések nem újak az Európai Unióban. Bár az alapító szerződések nem tartalmazzak sportra vonatkozó cikkelyeket, a sport jelentőségének felismerésével egy időben egyre nagyobb teret kapott a sportpolitika az uniós jogban.

II.1. A sport a közösségi dokumentumokban és szerződésekben

Az Európai Unióban a sport irányítása és szervezése nem egy központi szerv feladata, hanem a tagállamok, az országos és nemzetközi sportszövetségek hatáskörébe tartozik (Nádori 2003. 46.). Ennek megfelelően az uniós szerződések nem tartalmazzak a sport vezetésére vonatkozó rendelkezéseket. Az uniós Alkotmányszerződés lett volna az első, amely rendelkezik a sportról, ennek el nem fogadása azonban megakadályozta a sportra vonatkozó elsődleges jog életbe lépését.

A sport, a mindennapi életbe való beágyazottsága révén, számos uniós szakpolitikával kapcsolatban áll, sőt abban az esetben, ha gazdasági tevékenységként jelenik meg, akkor

---

⁴ Hollandia és Franciaország állampolgárai 2005-ben népszavazás által elutasították

az uniós jog hatálya alá tartozik. Azon belül a versenyjogi vagy belső piaci szabályok érvényesek rá, természetesen a sport speciális jellegére való tekintettel. A professzionális sport gazdasági tevékenységként való minősítése azt jelenti, hogy a közösség gazdasági szabályai vonatkoznak rá, és annak elvei alapján kell működnie (Arnaut 2006.). Azon tevékenységek, amelyek amatőr, illetve szabadidősportnak minősülnek, a kultúrához és oktatáshoz hasonlóan a tagállamok hatáskörébe tartoznak. Ily módon az EU szabályai csak közvetett módon vonatkoznak a sportra. A nyolcvanas évekig a sportot csak gazdasági tevékenységként értelmezték, a kilencvenes évek elején azonban kiterjesztették ezt a szemléletet és társadalmi fontosságát is elismerték. A társadalmi funkciók felismerése következtében az Európai Olimpiai Bizottság (EOC) létrehozta a tanácsadó szervként működő Európai Sportforumot. Ennek az intézménynek a legfőbb feladata, hogy megszervezze a tagállamok, a civil szféra és az Európai Unió közötti évi találkozót, amely fórumot teremt a párbeszédre és az egyeztetésre. Az évente megrendezésre kerülő fórumokon rendszerint a nemzeti delegációk mellett a tagállami sportszervezetek és a nemzetközi intézmények is képviseltetik magukat. Részt vesznek az Európai Unió intézményei (Európai Tanács, a Bizottság és a Parlament képviselői), néhány nem uniós tagállam képviselői és más érintettek (média, egyetemek, sportszergyártók) képviselői. A közösségi jogban elsőként 1997-ben kapott helyet a sport, amikor az Amszterdami Szerződéshez csatoltak egy sportról szóló nyilatkozatot. Magának a nyilatkozatnak a jelentősége abban áll, hogy elismeri a sport társadalmi jelentőségét, és felhívja a politikai vezetők figyelmét arra, hogy sporttal kapcsolatos döntésekben csak a sportszervezetek véleményének meghallgatása után döntsenek. Az élsport mellett a nyilatkozat kitér a tömegsport kiemelt fontosságára és annak sajátos jellemzőire is.

A közösségi sportpolitika következő fontos állomása az 1998-ban, a Bizottság által kiadott konzultációs dokumentum⁵, amely *Az európai sportmodell* címet viseli. A dokumentum lényegében egy helyzetfelmérés, az európai sport szervezésének modelljét, jellemző tulajdonságait és a felmerült kérdéseket mutatja be. Az 1998-ban kiadott dokumentumban a Bizottság kinyilvánítja, hogy a nagy diverzitás ellenére nem kívánja egységesíteni a tagállamok sportstruktúráit, és fenn óhajtja tartani a jelenleg is érvényes szerkezeti felépítéseket. A sportstruktúrákon való alakítás lehetőségét a tagállamok hatáskörében hagyja. Bár az unió nem állított fel egy egységes sportszervezeti modellt a tagállamok számára, ezek Európa országaiban nagy hasonlóságot mutatnak.

---

⁵ The European Model of Sport. Consultation Document of DG X, European Commission.1998.

Az Európai Bizottság következő aktusa, a sportpolitika fejlődésével kapcsolatban, az 1999-ben a Helsinkiben rendezett csúcson kiadott jelentés⁶. Ez a jelentés megerősíti a sport szociális funkcióját és az uniós tagországokban működő sportszervezeti modelleket, emellett tovább bővíti a szakpolitika tematikai palettáját. A dokumentum kiemelt fontosságot tulajdonít a sport gazdasági dimenziójának megnövekedésnek, leginkább a televíziós közvetítéseknek köszönhetően. A megnövekedett gazdasági szerep mellett, a sportot negatívan érintő tendenciákról is beszámol. Kiemeli a nézőtéri erőszak, a huliganizmus, a korrupció és a dopping terjedését, valamint a fiatal sportolók gyakori kihasználását. Célokat is megjelöl: az iskolai sport és testnevelés fejlesztését, a sportolók pályafutás utáni átképzését és munkaerőpiacra való integrálását, illetve a sportszakember képzés összehangolását az uniós tagállamokban. A legfontosabb cél azonban az Európai Unióban a sport jogi környezetésnek pontosabb és részletesebb meghatározása.

A sportszervezeti struktúrákban meg kell erősíteni a kormányzati és nem-kormányzati sportszervezetek helyét, és meg kell teremteni az uniós intézmények, a tagállamok és a sportszervezetek közötti együttműködés feltételeit. Az 1999-es jelentés végkicsengése, hogy segíteni kell a sportot és annak szerveit, a sport társadalmi funkcióinak érvényesítésében.

Az Európai Tanács 2000-ben Nizzában fogadta el azt a nyilatkozatot, amelynek jelentősége, hogy elismeri a sport specifikus sajátosságait és társadalmi funkcióját, amelyeket figyelembe kell venni a közösségi politikák megvalósításakor (Nizzai Nyilatkozat 2000. 16. cikkely). Az Európai Unió kötelezettségeinek körét tehát továbbra sem szélesítette, elvi szinten mégis kiemelkedően fontos az említett nyilatkozat. Szabályalkotási folyamatában az Európai Unió figyelembe veszi a sport lényegéhez tartozó társadalmi, nevelési és kulturális funkciót. Az Európai Tanács a dokumentumban kinyilatkoztatja, hogy a sportolást mindenki számára lehetővé kell tenni, különös tekintettel a fogyatékkal élő személyek esetében, hiszen a sport elősegítheti a rehabilitációt és – nem mellesleg – a társadalmi beilleszkedést (Nizzai Nyilatkozat 2000. 5. cikkely). Emellett a nyilatkozatban az Unió bátorítja a sport területén végzett önkéntes vagy társadalmi munkát, és támogatja a sportszervezetek függetlenedéséhez és önszerveződéséhez való jogát. A fiatal sportolók jogállása és védelme minden uniós dokumentumban kiemelt helyet foglal el. Az említett nyilatkozatban az utánpótlás-nevelés és a sportolói pályafutás alatt végzett szakmai képzés áll a középpontban, de megjelenik

---

⁶ COM (1999) 644

azon észrevétel is, miszerint nagy figyelmet kell fordítani a fiatalok lelki egyensúlyára, testi és szellemi fejlődésére, valamint családi kötelekeire. A fiatalokkal kapcsolatos észrevételek szerepet játszanak a dopping elleni harcban, jelen esetben annak megelőzésében. A nyilatkozatban érintettek egy másik fontos témakört, a klubok tulajdonjogi kérdését is. Felhívták a figyelmet arra, hogy egynél több, ugyanazon sportágban, ugyanabban a bajnokságban részt vevő sportklub tulajdonlása vagy pénzügyi irányítása veszélybe sodorhatja a versenyek tisztaságát. A kérdés tisztázásának érdekében ezért a Tanács azt javasolta, hogy a sportszervezetek bevezethetnek olyan ellenőrzési mechanizmusokat, amelyek a klubok menedzsmentjét vizsgálják. Az ajánlás óta az UEFA az európai kupasorozatokban bevezette, hogy ugyanabban a kiírásban nem indulhat két olyan csapat, amelynek azonos a tulajdonosa. Az európai sport egyik legfőbb problémájára is reagáltak a 2000-es nizzai nyilatkozatban: az átigazolások kérdésében a tanács támogatását fejezte ki egy, az uniós intézmények és hivatásos sportolókat képviselő szervezet közötti állandó párbeszéd megszervezését⁷.

Az el nem fogadott Alkotmányszerződésben a III. rész IV. fejezetének 4. szakasza szól az oktatásról, szakképzésről, ifjúságról és sportról. A megnevezett területeken az Európai Unió összehangoló, kiegészítő vagy támogató szabályozásokat hozhat, melyek célja a sport európai dimenzióinak fejlesztése, a versenyek tisztaságának megtartása, a sportszervezetek együttműködésének elősegítése, illetve a gyermek és fiatal sportolók fizikai és szellemi egészségének védelme. Az Európai Unió elzárkózik annak lehetőségétől, hogy irányítsa vagy módosítsa a jelenleg is érvényes európai sportmodell, ez továbbra is a tagállamok hatáskörébe tartozik (Az Európai Unió és a sport, Gyism). Az Alkotmányszerződés ugyan nem került elfogadásra, ennek ellenére lehetővé vált közösségi források sportcélú felhasználása, a szerződésekben foglalt alapelvekkel megegyező tevékenységekre.

A 2007-es Lisszaboni Szerződés az EU szerződések történetében először tesz említést a sportról. A jelenleg is a ratifikáció folyamatában lévő szerződés a 124-es cikkelyben foglalkozik a sporttal.

124. a) „Az Unió a sport sajátos természete, az önkéntes részvételen alapuló szerkezeti sajátosságaira, valamint a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepére tekintettel hozzájárul az európai sport előmozdításához”

---

⁷ Az Európai Sportfórum szerepének növekedése

b) „a sport európai dimenzióinak fejlesztése a sportversenyek tisztaságának és nyitottságának, valamint a sport területén felelős szervezetek közötti együttműködésnek az előmozdítása, illetve a sportolók, különösen a legfiatalabbak fizikai és szellemi épségének védelme révén ”

Az EU sporthoz való viszonyulásában bekövetkezett változás annak felismerése, hogy a sport nem csupán gazdasági tevékenység, hanem társadalmi jelentősége révén az európai kulturális örökség része és a nevelés fontos eszköze (Nizzai Nyilatkozat 2000.). Utóbbi gondolatot azzal egészítették ki, hogy a nevelő funkció következménye a szociális kohézió, az integráció erősödése és mélyülése. Az új szemléletmód eredményeképpen a 2004-es évet az EU-ban, a Sporton át történő nevelés európai évének nyilvánították, majd 2007-ben kiadták a sportról szóló Fehér Könyvet⁸.

II.2. Fehér Könyv a sportról

A sportról készült és 2007-ben kiadott Fehér Könyv szerint a sporttal kapcsolatban az Európai Unió legfőbb feladata annak társadalmi szerepének erősítése. Az ehhez rendelt eszközök, az oktatáshoz, kultúrához és médiához hasonlóan a tagállami tevékenységeket kiegészítő támogatások és csereprogramok. A Fehér Könyv elismeri az európai sport kettős jellegét, amely a gazdasági tevékenység mellett egyben nevelési és kulturális jelleggel is rendelkezik, és az európai sportmodell megőrzése mellett áll ki, amelynek szintén két szintje ismert: az amatőr és a hivatásos. Gazdasági tevékenységként tekintve a sport az Európai Unió éves össztermékének mintegy 4 %-át állítja elő, emellett 15 millió munkahelyet biztosít a tagállamokban. Az összehasonlíthatóság kedvéért: a sporttevékenységekre fordított állami támogatás az EU nyugati tagállamaiban a költségvetés 2%, míg Kelet-Európában 0,2%⁹.

Az Európai Unió sportpolitikájának fejlődésében az uniós intézményeknek is szerepe van.

Az Európai Parlamentnek két illetékes testülete van:

- Kulturális és oktatási bizottság
- Sport Intergroup – nem politikai szervezet, de társadalmi vita színtere

---

⁸ Az angol törvény-előkészítési gyakorlatból átvett sajátos műfaj: valamely nagy horderejű kérdés tervezett kezelési módjáról készült átfogó elemzés, amely iránymutatásul szolgál a későbbi jogszabályalkotás számára

⁹ Schmitt Pál, EU és a sport: www.mob.hu/resource.aspx?ResourceID=sp_eloadas

Az Európai Bizottságban az Oktatási és kulturális biztos tisztségét jelenleg a szlovák Jan Figel tölti be.

A sportra a jelenleg hatályos EK-Szerződés következő cikkelyei vonatkoznak:

- 12. cikkely: az állampolgárság szerinti megkülönböztetés tilalma
- 39. cikkely: a munkavállalók szabad mozgása
- 43-49. cikkely: szabad letelepedési és vállalkozási jog
- 81-87. cikkely: vállalkozás versenyjoga, állami támogatások, egyenlő elbánás elve

A kirajzolódó tendencia azt mutatja, hogy az európai uniós sportpolitika fejlődik, az utóbbi évtizedekben jogi kérdések kerültek megválaszolásra, és több probléma megoldása is kezdetét vette. Ennek ellenére az európai sportban észlelhető akadályok további kihívások elé állítják az Európai Uniót és a sportszervezeteket. A kihívások megfelelő kezeléséhez mindenképpen szükséges néhány jelenség pontos megértése, ezért a következőkben a sport „specifikus” jellegének valós jelentését, az európai sport „piramis” jellegét és az európai sportszervezetek struktúráit ismertetem. Az érthetőség és átláthatóság kedvéért a labdarúgás példáján keresztül mutatom be az említett folyamatokat, amelyek azonban minden sportágban fellelhetők valamilyen formában. Olyan kérdések merülnek föl, mint a klubok számára adott engedélyek, a klubok tulajdonlási joga és pénzügyi menedzsmentje, vagy a játékosok átadási rendszere (Fehér Könyv 2007.).

III. A sport speciális jellege

„ A piramis struktúra a megbonthatatlan kapcsolat a sport gyökerei és a legfelső szintje között, ami gyakorlatban a szolidaritás konkrét illusztrációja” (Arnaut 2006.).

Az európai sport egyik legfőbb ismérve, hogy szabályozó testületei legitim autonómiát élveznek. Ez a függetlenség nem azt jelenti, hogy a sport a jog fölött áll, hanem azt, hogy a sport bizonyos területein a szabályozó önállóságát figyelembe kell venni és tiszteletben kell tartani. Vannak olyan esetek, amikor az általános jog alkalmazható a sportban, de ezekben az esetekben is el kell ismerni a konkrét jellemzőket. A sport ezen aspektusát a Nizzai Nyilatkozat is elismerte. Vagyis amikor a sport gazdasági dimenziójáról beszélünk, nem biztos, hogy jogi szempontból üzletként kell kezelni. A sport specifikumait a Nizzai Nyilatkozatban az európai kormányfők elismerték, így a vita ezentúl nem arról szól, hogy a sportnak van-e speciális jellege. A lényegi feladat az, hogy meg kell találni azokat a gyakorlati intézkedéseket, amelyek segítségével az európai jogban figyelembe vehetők lesznek a sport specifikus aspektusai (Arnaut 2006. 10.). Az Európai Bíróság és az Európai Bizottság elé került jogviták során rendszertelenül és eseti alapon már alkalmazták ezt az elvet, de átlátható jogi környezet nem épült ki ezzel kapcsolatban. A kiszámítható jogi környezet a sport stabilitása érdekében szükséges. Egy 2006-ban készített független sportról szóló jelentés készítői szerint a sport specifikuma három fő csoportba sorolható a szabályok és gyakorlatok alapján:

- A versenyek rendszeressége és működése
- A sport integritása
- A versenyek egyensúlya

III.1.A versenyek rendszeressége és működése

A versenyek rendszerességével és működésével kapcsolatban olyan kérdések merülnek föl, mint a bajnokságok és sport naptárak szerkezete, vagy a pályán érvényes szabályok. Ezek a kérdések a sportszabályozó testületek hatáskörébe tartoznak¹⁰, és ugyanúgy, mint a nemzeti csapatok összetétele vagy a nemzeti területi szervezetekkel

---

¹⁰ Példa: bármely sportágban az európai kupasorozatok szerkezetét és naptárát az illetékes sportszervezet szervezi, így a labdarúgásban az UEFA, a kézilabdában az EHF, a kosárlabdában a FIBA stb.

összefüggő szabályok, nem kérdőjelezhetőek meg az Unió részéről. Az európai sport piramis jellegéből adódóan a nemzeti és nemzetközi sportszervezetek folyamatos kapcsolatot ápolnak egymással, és együttműködnek a versenyek szervezésében. Nincsenek ellentétben az EU jogelvéivel azok a piramist összetartó szabályok, amelyek megkövetelik a kluboktól a struktúrában való részvételt. Azok az előírások, amelyek a versenyek rendszerességével és megfelelő működésével vannak kapcsolatban (például az átadási határidők) szintén kompatibilisek az Unió elveivel. Az ilyen és ehhez hasonló intézkedések biztosítják a sport számára a stabilitást. Szintén pozitív hatással vannak a sport fejlődésére a játékosok átadását szabályozó joggyakorlatok, mert a játékosok, klubok és maga a sport érdekeinek védelmét szolgálják¹¹.

Egy nagyon aktuális kérdés, amellyel a későbbiekben egy esettanulmány kapcsán bővebben foglalkozom, a játékosok nemzeti csapatba való „elengedése”¹². A sportot szabályozó testületek célja a minél nagyobb számú néző vonzása érdekében, hogy a legnagyobb versenyeken a legjobb csapatok álljanak rendelkezésre. A labdarúgás esetében például a világbajnokságokon és az Európa-bajnokságon a legjobb összeállítású válogatottak vegyenek részt. A játékos elengedésének intézkedése védi az ilyen bajnokságok hatékony működését, emellett a kisebb és szegényebb országokat és a közönség érdekeit (Arnaut 2006. 12.). Ez a gyakorlat szintén összhangban van az EU jogrendjével. A sportban tapasztal csalások és doppingesetek, tisztán sportjellegű problémák, melyek megoldását a szakértőkre kell bízni, a függetlenség elvének tehát ebben az esetben is teret kell hagyni.

III.2. A sport integritása

Az amatőr sportot is, de kiemeltképpen az élsportot védeni kell a nem megfelelő befolyásoló tényezőktől. Az integritás érdekében a politika lehetővé kell tegye a sportszervezés számára a szükséges lépések megtételét. Példaként ismét a labdarúgás területéről emelném ki az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) engedélyezési rendszerét, amelynek célja az átláthatóság és pénzügyi feddhetetlenség általános színvonalának növelése. Nem ütközik az uniós joganyaggal, sőt kívánatos a klubok tulajdonlásának megfelelő ellenőrzése és szabályozása.

---

¹¹ Átadási periódusok, gyermeksportolók védelme

¹² Ez a szabályozás speciálisan európai, hiszen például az amerikai profi ligák esetében ezek nem jelennek meg. A jégkorong világbajnokság idején is zajlik az aktuális NHL szezon, a légiósok pedig nem vesznek részt a világvversenyen.

III.3. A sport egyensúlya

A sport tulajdonsága, hogy izgalmas és változatos versenyeket produkál, ennek védelmében pedig jogosak a szabályozó testületek azon lépései, melyek a tiszta és látványos verseny védelme érdekében születnek. Ebben a kérdésben a közgazdaságból ismert láthatatlan kéz elmélet¹³ (azaz a piaci erők szabályozó mechanizmusa) magában hordozná azt a veszélyt, hogy a verseny eredményét kizárólag a pénz határozza meg. Ezzel kapcsolatban szintén aktuális kérdés, melyet dolgozatom második részében bővebben kifejtek, a FIFA hazai nevelésű játékosokra vonatkozó szabálya. A javaslat a nemzetközi szövetség vezetőinek ötlete, azonban leginkább az európai bajnokságokban releváns a kérdés, ugyanis más országok bajnokságaiban korántsem beszélhetünk ilyen mértékű idegenlégiós foglalkoztatásáról. A 6+5-ös szabályként ismert javaslat a játékosok képzését ösztönzi, és bizonyos fokig korlátozza a játékosokkal való „kereskedelmet”. A javaslat megvitatása már több hónapja zajlik, elfogadása még várat magára. A sport egyensúlyára vonatkozó következő témakör a központi marketing kérdése (Arnaut 2006. 13.). A kereskedelmi jogok központi marketingje a piramis struktúra pénzügyi újraelosztását segíti, és ezzel egy időben erősíti az európai sport versenysztruktúráját. Első alkalommal a legrangosabb európai labdarúgó bajnokságban, az UEFA Bajnokok Ligájában alkalmazták a kereskedelmi jogok központi marketingjét, amely modellnek tekinthető. A pozitív tapasztalok következtében az Európai Bizottság jóváhagyta a rendszert, és most már nemzeti szinten is alkalmazható. A német Bundesliga vagy az angol Premier League is központi marketinget alkalmaz.

A hazai játékosokra vonatkozó javaslattal összefüggő kérdéskör a költségek szabályozása is. A cél ebben az esetben annak megakadályozása, hogy olyanok uralhassák a versenyt, akik a legtöbb pénzzel rendelkeznek, és összevásárolják a legjobb játékosokat. A sport és a közönség érdekeivel ez nem egyeztethető össze, de fontos megemlíteni, a cél nem az, hogy maximális határt szabjanak a játékosok fizetéseinek. A nagyon összetett problémára konkrét megoldás még nem született, egy lehetséges alternatíva lenne, ha egy klub általános ráfordítási szintje arányban lenne a klub forgalmával. A költségek szabályozásának másik alternatívája lenne, az amerikai profi ligákban (NBA, NHL, NFL) alkalmazott szigorú fizetési plafon.

---

¹³ Adam Smith, A nemzetek gazdasága. 1776

A sport speciális jellege tehát más fokú jogi alkalmazást igényel. A szabályozások alkalmazása idején figyelemmel kell lenni a sportot szabályozó testületek autonómiájára és önállóságára, illetve a sport sajátosságaira.

1. Táblázat: A szakemberek által javasolt néhány EU-eszköz a sport specifikus jellegének elismerésére.

JAVASLAT	JOGI ALAPOK	ELJÁRÁS
„Az EU versenyjog sportra való alkalmazásának iránymutatásai” kibocsátása	EK 211. cikk	Bizottsági elfogadás
A sport számára történő állami támogatás bizonyos kategóriáinak kivétele céljából a 994/98/EK rendelet 1. Cikk (1) bekezdésének (a) pontjába (v) új bekezdés felvétele	A Tanács 1998. május 7-i 994/98/EK rendeletének 8. cikke 87. cikk (3) bekezdés	Bizottsági javaslat Az Állami Támogatási Tanácsadó Bizottság konzultációja A Tanács határozata (minősített többség)
A sport területén a közös piaccal kompatibilis bizonyos állami támogatások vizsgálata	87. cikk (3) bekezdésének (a)-(e) pontja 88. cikk (2) bekezdése	Bizottsági javaslat vagy Tanácsi határozat
Mindegyik sportágra „Európai Alkuszerződés” kötése	EK 138. cikk EK 139. cikk (1) és (2) bekezdése	Bizottsági javaslat Tanácsi határozat (minősített többség vagy egyhangúság)
Annak feltételezése, hogy a sportszervezetek (szövetségek) teljesítik a releváns gazdasági érdek feladatát	EK 86. cikk (2) és (3) bekezdése	Bizottsági határozatok és irányelvek, ha szükséges
Különböző „soft law” eszközök elfogadása, például: (i) Ajánlások; (ii) Önkéntes megállapodások; (iii) Fehér Könyvek és Zöld Könyvek; (iv) Cselekvési tervek vagy programok; (v)	EK 211. cikk	Bizottsági elfogadás

<p>Tájékoztató közlemények; (vi) Egyszerű levélváltás; (vii) Magatartási kódex; (viii) Útmutató megjegyzések; (ix) Körlevelek; (x) Nyilatkozatok; (xi) Összegzések; (xii) Jelentése; (xiii) Emlékeztetők; (xiv) Vélemények</p>		
<p>Csoportmentességi rendeletek elfogadása bizonyos szerződési és egyeztetett gyakorlati kategóriákról a sport terén (pl. csoportmentességi rendelet a televízió és média jogok központi marketingjéről; csoportmentességi rendelet a játékosok piacáról)</p>	<p>Az EK 83. cikke (2) bekezdésének (b) pontja Az 1/2003. rendelet módosította a Tanács 2-i a Szerződés 85. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló 19/65/EK rendeletét a szerzőések és egyeztetett gyakorlatok bizonyos kategóriáira vonatkozóan</p>	<p>Bizottsági javaslat Az Európai Parlamentben konzultáció A Tanács határozata (egyhangúság)</p>
<p>„Irányelv a sportoló kiskorúakról” elfogadása</p>	<p>EK 94. cikke EK 137. cikke (1) bekezdésének (a) és (b) pontja EK 251. cikke</p>	<p>Bizottsági javaslat Az Európai Parlament, a Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint a Régiók Bizottsága véleménye Tanácsi határozat</p>
<p>„irányelv a sportfogadásról” elfogadása</p>	<p>EK 44. cikk (1) bekezdése EK 52. cikk (1) bekezdése EK 94. cikk</p>	<p>Bizottsági javaslat Az Európai Parlament és a Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A Tanács határozata</p>

		(minősített többség)
„Irányelv a sportban az ügynökökről” elfogadása	EK 44. cikk (1) bekezdése EK 52. cikk (1) bekezdése EK 94. cikk	Bizottsági javaslat Az Európai Parlament és a Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény A Tanács határozata (minősített többség)
Egy Európai Sporthivatal létrehozása	EK 308. cikk A Tanács 2002. december 19-i 58/2003/EK rendelete	Bizottsági javaslat Az Európai Parlament véleménye
„Iránymutatás a sportra a szabad mozgás szabályainak alkalmazására” kibocsátása	EK 211. cikk	Bizottsági elfogadás

2. Táblázat: A tagállamok és sportszervezetek számára ajánlott eszközök

	ESZKÖZÖK
EU Kormányok	Hivatalos Nyilatkozat vagy Egyetértési megállapodás aláírása, amelyben a tagállamok kormányai elismerik, elfogadják és kötelezettséget vállalnak arra, hogy megvalósítják és alkalmazzák az előző táblázatban javasolt intézkedéseket a megállapított határidőre, elfogadás esetén Vagy Együttes Nyilatkozat az illetékes biztosok és az EU sportszerveinek elnökei részéről; kétoldalú levélváltás az érintett felek között; közös sajtóközlemény;
Sportszervek	Politikai vagy jogszabályi intézkedések, jogszabályokkal és rendelkezésekkel előírt eljárások szerint (általában a jóváhagyásra illetékes szerv a tanácskozó testület, nevezetesen a Kongresszus vagy

	Közgyűlés)
--	------------

IV. A sport európai modellje

A sport európai modelljének bemutatása során, ahogy az előző esetekben, ezúttal is a labdarúgás példáját alkalmazom. A kijelentés, miszerint a labdarúgás példáján bemutatott modell más sportágakban is érvényes, itt is igaz. Dolgozatomban többször utaltam már arra, hogy az európai sportszervezetek piramis struktúrára alapulnak. Ez azt jelenti, hogy a legfelső, a piramis csúcsán elhelyezkedő intézmények az európai szövetségek. Az európai szövetségeket a sportágankénti nemzeti szövetségek alkotják. Bár tagállamonként létezik bizonyos fokú különbség az országos sportstruktúrák szerkezetében, általánosságban igaz, hogy a nemzeti szövetségeket regionális szövetségek vagy ligák alkotják. A legalsó szintet képviselik ebben a szerkezetben a klubok és a játékosok. A klubok, egyesületek, illetve a játékosok ugyan a sport európai modelljében a legalsó szinten helyezkednek el, jelentőségük azonban megkérdőjelezhetetlen. Az alapszinten működő csapatok, műhelyek munkája járul hozzá az élsport kialakulásához. A sport európai modelljének fontos eleme a magasabb, illetve alacsonyabb osztályba sorolás elve, amelyhez kapcsolódik a pénzügyi újraelosztás kérdése is. A fent bemutatott struktúra egyik legfontosabb elve a sportszövetségek önállósága és felelőssége. A nemzeti sportszövetségek és a sportot szabályozó szervezetek a politikai intézményekhez hasonlóan teljesítik a demokratikus elszámoltathatóság, az átláthatóság és a hatalommegosztás elvét (Nádori 2003. 97-101). „Az UEFA jelenlegi struktúrái, amelyek a funkciókat leadják a kongresszustól a Végrehajtó Bizottság, a vezérigazgató, elnök és az igazságszolgáltatási szervek számára, megfelelnek ennek az átfogó elvnek. A Sport Választott Bíróságához (CAS) való fellebbezési jog további védelmet jelent.” (Arnaut 2006.) A demokratikus intézményrendszer ismérvei alapján, a működési kereteket biztosító szabályok szükség szerint módosulhatnak. A labdarúgás példájával élve, az UEFA intézményeiben és döntéshozatali eljárásaiban egyre nagyobb szerepet kapnak az érdekelt csoportok. Az Európai Hivatásos Labdarúgó Ligák (EPFL), a Hivatásos Labdarúgó Bizottságok, az Európai Klubok Fóruma is részt vesznek a munkában. A labdarúgás három szereplőből álló párbeszéde, az UEFA, az európai ligák és a nemzetközi játékos-szakszervezet (FIFPro) között is működik. Emellett az egyre nagyobb gazdasági szereplővé váló sport, támogatói és szponzorai is állást foglalhatnak bizonyos kérdésekben.

A sport európai modelljének nyitott jellegére bizonyíték a magasabb és az alacsonyabb osztályokba való sorolás elve¹⁴. Ez a jellemző a legfőbb különbség az európai és amerikai sport között, hiszen az Egyesült Államokban zárt, állandó struktúrán alapuló bajnokságok működnek. A megadott számú csapattal évről évre rajtoló ligákra Európában is van példa, a német jégkorongbajnokság (DEL), ez a rendszer azonban nem terjedt el a kontinensen. A nagy hagyományokkal rendelkező modellben rendkívül fontos a pénzek legalacsonyabb szintig történő újraosztása, amely a labdarúgás és minden más sport fejlődése szempontjából elengedhetetlen. Az újraelosztó rendszerben szintén érvényesülnie kell az átláthatóság és elszámoltathatóság elvének.

A sport európai modelljének keretében működik a sportot érintő viták kérdések megoldására választott bírói testület¹⁵. Ezen intézmény munkája kiemelt fontossággal bír, és olyan jellemzőnek tekinthető, mely szükséges a tiszta versenyek érdekében. A politikától és az Európai Unió Bíróságától független választott szerv szakértőkből álló munkacsoportja biztosítja a döntések konzisztenciáját. Emellett pozitívuma, hogy a sporttal foglalkozó jogi választott bíróság eljárási gyakorlata gyorsabb, mint a hagyományos jogi gyakorlat. Az Európai Unió jogának megfelelően működik tehát a sporttal kapcsolatos viták megoldása, azonban biztosítani kell a választott bíróság függetlenségét, illetve a polgári bíróságok általi elismerését. A sportszabályozó szervekkel kapcsolatban az Unió egy másik kérdésben is állást foglalt. Amikor az UEFA Bajnokok Ligája kereskedelmi jogainak központi marketingjét megengedték, egyúttal elismerték annak lehetőségét, hogy a sportot szabályozó szervek kereskedelmi funkciókat is ellássanak. A szabályozó testület működésére ezúttal is érvényes az elszámoltathatóság elve, annak érdekében, hogy ne merüljenek fel kérdések a szabályozási hatáskörrel kereskedelmi célból történő esetleges visszaélés tárgyában. A 2006-ban a sport európai helyzetéről készült jelentés készítői hangsúlyozzák: „a szabályozó testületek – az európai labdarúgás esetében az UEFA – nem érdekelt, hanem inkább egy olyan intézmény, amely az összes érdekelt különböző (és néha egymással versengő) érdekeinek oly módon történő egyeztetésére kapott felhatalmazást, hogy az megfeleljen az európai szintű sport általános érdekeinek. Ennek érdekében, minden európai sportszabályozó testületnek biztosítani kell, hogy megfelelő eszközökkel rendelkezzen a funkció ellátására, továbbra is átlátható és elszámoltatható legyen a döntéshozatali eljárásaiban és haladjon a korrallal a megfelelő sportágak fejlődése mértékében” (Arnaut 2006. 15.).

---

¹⁴ A területi, regionális és országos bajnokságok feljutási és kiesési rendszerben működnek.

¹⁵ Lausanne-i Sportdöntőbíróság

IV.1. Sportszervezeti szabályozási kérdések

A sportot szervező szabályok olyan kérdésekre vonatkoznak, mint maguknak az intézményeknek a belső szabályozása, úgy nemzeti, mint nemzetközi szinten, vagy a klubok szabályozása. A labdarúgás ezúttal is példaértékű terület. A legtöbb problémát a klubok tulajdonlásának, irányításának és felügyeletének kérdése szolgáltatja. Az európai sportban nem egy egységes tulajdonosi modell létezik, hanem több struktúra alakult ki. Az azonban kérdéses, hogy melyik részesíthető előnyben egy esetleges egységesítési folyamat során. Attól függetlenül, hogy milyen jogi struktúrában működnek a sportklubok menedzsmentjei, az ésszerű pénzügyi irányítás és az átláthatóság elveit kell ösztönözni. Ezzel egyidőben feladatként a szervezetekre hárul, hogy a klubok vezetésére alkalmatlan vagy kétes háttérrel rendelkező személyeket kizárják a vezetésből¹⁶ (Európai Sport Charta és a Sport Etikai Kódexe 2001.). Ennek a kérdésnek a jogi alapja még tisztázásra vár.

A pénzügyi irányítással kapcsolatban egy másik kiemelt kérdés a játékosok fizetésének mértéke. Széles körben elfogadott nézet, hogy a játékosok számára adott fizetések által kiváltott spirál¹⁷ hozzájárult az utóbbi években több klub nehéz gazdasági helyzetéhez. Ezen a területen a szabályozásra irányuló bármily fajta kísérlet minden bizonnyal jelentős igazgatási kihívásokkal kell szembenézzen. Az egységesen elfogadott fizetési modell kidolgozásához komoly szakmai kutatásokra volna szükség, amely bevezetése biztosíthatná a hatékony ellenőrzést és végrehajtást.

A sportot irányító nemzeti és nemzetközi szervezetek működésében fontos a példamutatás, hiszen azok nem bírálhatják a klubokat olyan dolgokért, amelyek ők maguk nem tudtak megoldani. A labdarúgásban a játékosok átadási rendszere jelenti azt a pontot, ahol a rendszer kiterjedési köre és tartalma már erőteljesen az európai jog hatálya alá tartozik. A sport speciális jellege pedig tovább bonyolítja a kérdést. Mindenképpen érdemes megjegyezni, hogy az európai sportban működő átadási rendszer pozitívumai és negatívumai teljesen másként alakulnának egy másik rendszerben. Ez azt jelenti, hogy az európai átadási rendszer nem kompatibilis más sportszervezési rendszerekkel, nemcsak a jogi környezet, de a sportkultúra mássága miatt sem. A kutatások eredményeképpen egy

---

¹⁶ Európai Sport Charta és a Sport Etikai Kódexe, 2001. 10. bekezdés

¹⁷ A 2008/2009-es szezon végén a Manchester United csapatától a Real Madridba szerződő Cristiano Ronaldo, évi fizetése 9,5 millió euro lesz

háromszintes rendszert dolgoztak ki az átlátható és tisztességes játékos igazolásokra. Az új rendszer logikája az lenne, hogy a hazai átadásokkal a nemzeti szövetségek, a nemzetközi átadásokkal az UEFA, míg az egész világon alkalmazható átadási rendszerrel a FIFA foglalkozna. A klubengedélyezési-rendszer hasonló felépítése segítené az érdekelt sportszervezetek munkáját a nemzetközi átadási szabályozási rendszer figyelemmel kísérlésében és ennek érvényesítésében. A szabályozás továbbá kibővíthető lehetne a játékos-ügynökök kérdésében is.

Az európai sportban és leginkább a labdarúgás területén a növekvő kereskedelmi fontosság következményeként egyre több bűncselekményt követnek el. A bunda és a pénzmosás lehetősége jelentik az elsődleges veszélyt, melyek elkerülése érdekében a sportot szabályozó szerveknek együtt kell működni más hatóságokkal, mint a rendőrség vagy politikai szervek. Szintén közös fellépés szükségeltetik az egyre növekvő rasszizmus és idegengyűlölet felszámolása érdekében, mely szélesebb társadalmi probléma, a sportban is egyre nagyobb szerepet kap. Az Európai Parlament, az UEFA és a sportban érdekelt minden szereplő folyamatosan küzd a rasszizmus ellen, de ennek a folyamatnak folytatódnia kell.

A szerencsejátékokkal kapcsolatos kihágások is egyre nagyobb mértékűek. A sportfogadások kérdése nemcsak a labdarúgás, de minden sportág kapcsán felmerült. A technika fejlődésével egyidőben a szerencsejátékkal kapcsolatos tevékenységek is terjednek, és már nemcsak helyi és nemzeti szinten tapasztalhatók, a sportfogadás globalizálódásával. Mivel a sportfogadások mindig is a sport finanszírozásának egyik legfőbb forrását jelentették, az állami tulajdontól eltérő szerencsejátékok negatív hatással lehetnek az európai sport bevételeire. A sportszervezéssel kapcsolatos utolsó napirendi pont a személyek és a vagyon biztonsága a stadionok és sportesernők területén. A labdarúgó-stadionokban tapasztalt футбол-huliganizmus hatékony kezelésére és megoldására a sportot szabályozó szervek politikai és civil szervezetekkel való szoros együttműködésre van szükség. A huliganizmus felszámolása érdekében nemcsak a sportszervezetek és politikai hatóságok együttműködése a lényeges, hanem maguknak a sportkluboknak az együttműködése. A nemzetközi, összeurópai koordináció egy alapvető megoldás lehet a futballhuligánok ellen (Mojet 2006.). Ennek a kérdésnek a megoldásához hozzájárulna annak a rendszernek a kiépítése, amely a feketepiacon forgalmazott jegyek értékesítését akadályozná meg.

A sport szervezeti és működési szabályozásainak fent említett kérdései minden sportágban, de különösképpen a labdarúgás területén érvényesek. A hatékony és tiszta sportszervezés

érdekében a sportot irányítóknak minden esetben figyelembe kell venni a sportágak kereteit és szükségleteit, valamint a kialakult jogi környezetet.

IV.2. A sporttámogatás formái az Európai Unióban

A közhiedelemmel ellentétben a sport támogatásában a költségvetés legnagyobb részét nem a sportolók és versenyek járadékai, hanem a sportlétesítmények létrehozása és működtetése teszik ki. A költségvetések egy nagyobb hányada pedig a fiatalok és felnőttek sporteseményeken és versenyeken való részvételét fedezi. Ez a költségrész nagyon fontos az élsport számára, hiszen a fiatal és az amatőr sportolók a versenyeken szerzett rutin által válhatnak profikká. A közösségi szerződésekben a sport területére vonatkozóan az állásfoglalás szintjéig jutottak az Unió szakértői, a finanszírozási gyakorlatban a sport így továbbra sem foglal el meghatározó helyet. Az a kijelentés, mely szerint az Unió semmilyen eszközzel nem támogatja a sportot, nem helytálló. A közösség utóbbi időben sport iránt mutatott érdeklődése következtében, közvetett és közvetlen támogatásokról is beszélhetünk. Az Eurathlon-program fogta át azokat a támogatásokat, melyek főként sporteseményekhez kapcsolódtak (Arnaut 2006.). Maga a program a kilencvenes évek elején indult, és 2000-ben volt a kifutása, sikeressége miatt számítani lehet további pénzügyi alapok megnyitására.

A hivatásos sport köztámogatása

A Bizottság jelentése alapján: „a támogatás fogalmát igen tágan lehet értelmezni. Felöleli az anyagi hozzájárulás mindenféle olyan formáját, mint az adók és egyéb közszolgáltatások alóli felmentés, kamatkönnyítés, kezesség átvállalása különösen kedvező feltételek mellett, épületek vagy telkek ellenszolgáltatás nélkül vagy messze érték alatti átengedése, veszteségek átvállalása, amelyek a támogatással azonos vagy hasonló hatásúak.” (Nádori 2007.102.) Az Európai Unió több módon is támogatja a sportot. A nyilvános támogatások esetében szigorú eljárási rend alapján kaphatók támogatások, melyek felhasználását ellenőrzik. A közösségi jog alapján az állami hivatalok által nyújtott pénzügyi segítség abban az esetben fogadható el, ha nincs hosszútávra gondolkodó magántőke-befektető, az állami támogatások nyújtása előtt egy helyzetfelmérés és pozitív eredményű vizsgálat után hajthatók végre intézkedések. Pénzügyi támogatást segélyek formájában az unió csak abban az esetben nyújt, ha a támogatandó tevékenység szociális

vagy társadalmi jelentőséggel bír. A népegészség helyzetének felmérésére és sport általi javítására irányuló elképzelések ily módon élvezhetik uniós segélyek támogatását. A segélyek alkalmazásának témájához hozzátartozik, annak visszafizetésére vonatkozó kötelezettség, jogtalan felhasználás esetén. Közösségi szinten a sporttámogatás jelenleg vizsgálat alatt áll. A tagállamok legtöbbször a sportintézmények a nemzeti, regionális vagy helyi hatóságoktól támogatásokban, szubvenciókban részesülnek. A vizsgálat alapja, hogy összeegyeztethető-e az uniós jog versenyszabályaival a profi klubok támogatása. A nehéz pénzügyi helyzetbe került klubok vagy egyesületek támogatása, leginkább a kevésbé népszerű sportok területén indokolt lehet, de negatív hatással is járhat. A támogatásra kiutalt pénzek hozzájárulnak a sportolókkal kötendő szerződések árharcahoz, akik arra hivatottak, hogy növeljék a nézők számát és minél nagyobb közönséget szólítsanak meg. A sport közvetett módon történő támogatásának egyik formája a stadionok vagy sportcsarnokok felépítésének vagy felújításának átvállalása¹⁸. Ez azt jelenti, hogy a klub több pénz fordíthat új játékosok vásárlására vagy utánpótlás-nevelésre. A sport és tiszta verseny érdekében még hasznosabb az ilyenfajta támogatás, ha azt szegényebb egyesületek kapják.

A gazdag és jó játékosokkal rendelkező egyesületek ugyanis nemcsak a rangos európai kupákban való szereplésért kapnak pénzt, de nekik jóval nagyobb a reklámokból, szponzorálási pénzekből, jegyeladásból és közvetítési jogokból származó bevételük is.

Az Európai Bizottság álláspontja a sportegyesületeknek utalt az állami támogatásokkal kapcsolatban, hogy nem kell korlátozni azokat, mivel a gazdasági funkciók mellett a klubok közérdeket szolgáló tevékenységeket is végeznek, és kisebb részarányuk miatt nem torzíthatják a versenyt. A támogatási rendszerek átláthatósága érdekében a Bizottság 1996-ban arra kérte a tagállamokat, hogy tartsák nyilván a nemzeti, regionális vagy helyi szervektől származó támogatásokat. Mivel a sportegyesületek nemzeti szintű pénzügyi támogatása általában valamilyen, kulturális vagy szociális szempontokat is figyelembe vesz, általában nem jár együtt versenytorzító hatással. Az a típusú támogatás, amikor közvetlenül vagy közvetetten hivatásos klubokat támogatnak, egyenlőtlené teheti a klubok közötti versenyt, leginkább a játékoskeret és a beruházások tekintetében. A profi, élvonalbeli egyesületek állami támogatásának kérdése már korábban felmerült. Az évek során több európai tagállamban így szabályozás született a közpénzek sportra való fordításáról. Néhány ország (Ausztria, Svédország, Hollandia, Egyesült

---

¹⁸ A sportpályák és sportcsarnokok építése általában az önkormányzatok feladata és később tulajdona, akik a klub vezetőivel egyeztetve működtetik az ingatlant.

Királyság) kormányai arról határoztak, hogy tiltott a profi klubok állami támogatása. Mások, Franciaország és Spanyolország arról határoztak, hogy egy hároméves periódusban (1996-1999) fokozatosan szüntetik meg a segélyeket. Írországban és Görögországban vizsgálatot indítottak a kérdéssel kapcsolatban. Az unió minden tagállamában továbbra is lehetséges a sportegyesületek önkormányzat általi támogatása, abban az esetben, ha azok a gazdasági tevékenység mellett, közfeladatokat is ellátnak (Nádori 2007.).

A tagállamokban kialakult különböző szabályozások, illetve a köztámogatás és a gazdasági versenyszabályok közötti összhang megtalálása a Bizottság egyik kiemelt fontosságú feladata.

V. Az Európai Unió jogi eszközei a sport területén

V.1. Az emberi alapjogok és a sport viszonya

„A sport gyakorlása emberi jog. Minden egyes embernek meg kell adni a lehetőséget, hogy igényei szerint gyakorolhassa a sportot” (Olimpiai Charta, 8. alapelv)

A sport és az alapvető emberi jogok kapcsolatának elemzése során, a kutató azzal a kérdéssel találja szembe magát, hogy mennyire tekinthető a sport emberi jognak. A kérdésre a válasz igen egyszerűnek is tűnhet, hiszen egyetlen emberi jogi nyilatkozat vagy egyezmény sem tartalmaz a sporttevékenységek gyakorlására, vagy a sporthoz való hozzáférésre vonatkozó cikkelyt. Ennek fényében tehát a sport gyakorlása nem sorolandó az alapvető emberi jogok kategóriájába. A sport, mint társadalmi tevékenység azonban nagyon fontos elemét képezi az oktatáshoz – neveléshez, és a kultúrához való hozzáférés jogának.

Az oktatáshoz és neveléshez való jogot az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 26. cikkelyében tartalmazza, de helyet kapott a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egységokmányában is, annak 13. cikkelyében. „A nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, valamint az emberi jogok alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia. A nevelésnek elő kell segíteni a nemzetek, valamint az összes faji és vallási csoportok közötti megértést, türelmet és barátságot, [...] a béke fenntartásának érdekében kifejtett tevékenység kifejlődését” (Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 2. bekezdés). A sport alapvető jellemzői révén fejleszti az emberek önbecsülését, lehetőséget teremt az önmegvalósításra, társadalmi szinten pedig elősegíti a kohéziót. A sport fair play¹⁹-szellemissége által megtanít a munka és a teljesítmény megbecsülésére, illetve az ellenfél, mások tiszteletére. A sport általi nevelés fent említett pozitív hatásai kiváltképpen igazak a fogyatékkal élő emberek esetében. Társadalmi összetartó hatása a mindennapokban érhető tetten, amikor különböző kulturális vagy vallási, nyelvi közegekből érkező sportoló és nézők felülemelkednek ezen különbözőségeken, ezáltal elősegítik a társadalmi sztereotípiák, a diszkrimináció, az intolerancia leküzdését. A nőekkel szemben alkalmazott diszkrimináció ellen ösztönzőleg hat, hogy a nők „tipikus férfisportot” is űzhetnek, mint amilyen a labdarúgás vagy a súlyemelés (Voicu 1999.).

---

¹⁹ A fair play sokkal több, mint sportszerű játék. A fair play a szabályok és egymás tisztelete.

Az alapvető emberi jogok érvényesítését a sport által lehet elősegíteni, ugyanakkor meg is lehet sérteni. A leggyakoribb esete az alapvető jogok megsértésének a sportban a doppingszerek használata (Nádori 2007. 147.). A mesterséges teljesítménynövelő-szerek alkalmazása veszélyes az emberi egészségre, emellett ellentétes a sport szellemiségével. Az emberi méltóságot és a magánszférát sérti, amikor a sportolót vizsgálatoknak vetik alá a doppinghasználat ellenőrzése érdekében. Az alapjogok sorába tartozik a kiemelkedő teljesítmények elérésének lehetséges kockázatainak ismerete, és ebben a kontextusban is sérülhetnek az alapvető emberi jogok. A sportban tapasztalt jelenlegi folyamatok ugyanis sokszor lehetőséget adnak arra, hogy szponzorok kihasználják a sportolókat, vagy adott esetben a szülők használják fel gyermekeik tehetségét, annak figyelembe vétele nélkül, hogy milyen hatással van a sporttevékenység a gyermek fizikai és mentális fejlődésére. Gyakori eset, amikor a tehetséges fiatalokat akár fizikailag, akár mentálisan nagyon megviseli a napi edzőmunka és a versenyek alatt rájuk nehezedő felelősség.

Az emberi jogoknak egy másik típusú megsértését vonhatja maga után a kereskedelmi vagy más érdekek érvényesítése a versenypályákon a megvesztegetés által. A közelmúlt eseményei szintén azt bizonyították, hogy a sport, politika és alapvető emberi jogok védelme szoros összefüggésben van egymással. A Nemzetközi Olimpiai Bizottságot számos kritika érte, amikor a 2008-as olimpiai játékok rendezési jogát a kínai fővárosnak, Pekingnek adta, hiszen a Kínai Népköztársaságban sok esetben nem tisztelik az emberi jogokat. Az esemény után kijelenthető, a kínai olimpiai játékok lehetőséget teremtettek arra, hogy az emberi alapjogok kérdése jelentős fórumokon vitatéma legyen. Szintén a rendezvény által vált lehetségessé, hogy a kínai állam bizonyítsa az állítás ellenkezőjét a világ több része felé, ezért jobban odafigyelt az őt ért bírálatokra. Amint Jacques Rogge a záróünnepségen fogalmazott: „Kína tanult a világról, míg a világ tanult Kínáról”²⁰.

V.2. A munkavállalás szabadsága és a sport viszonya

A személyek szabad mozgása az Európai Unió négy alapszabadságának egyike és ez kapcsolódik leginkább sportjogi kérdésekhez. Az EK Szerződés által garantált szabadság feltétele a közös piac működésének, ezért a szerződés 2. cikkelyében rendelkeznek a személyek szabad mozgását akadályozó mindenfajta korlátozás eltörléséről

---

²⁰ 2008. augusztus 24.

(Szalayné 2008. 29.). A személyek szabad mozgásának elve magában foglalja a munkavállalás szabadságát, a szabadfoglalkozás üzésének és a társaságok letelepedésének szabadságát is. A felsorolt szabadságok között a sportot érintő, munkavállalás szabadsága a legfontosabb.

A munkavállaló fogalmát jogi dokumentumok ugyan nem tisztázzák, de elfogadott definíció, hogy munkavállalónak számít az aki utasítás alapján díjazás fejében végez tevékenységet. A meghatározás szerint a munkavállalás sokféle tevékenységgel összefüggésbe hozható, így a sportolással is, feltéve, ha annak gazdasági következményei vannak. Tehát munkavállalónak minősülnek azok a profi sportolók, akik tevékenységüket díjazás ellenében, hivatásszerűen végzik.

A munkavállalás szabadságának egyik fontos eleme a diszkrimináció tilalma, legyen az akár saját állampolgárral szemben tanúsított pozitív diszkrimináció is. Az elmúlt évek Bírósági gyakorlata alapján, azonban kijelenthetjük, hogy a munkavállalás szabadsága nemcsak a diszkriminációt, de a szabadság mindenfajta akadályozását és korlátozását is tiltja. Az elv kibővítéséhez leginkább a Bosman-ügy²¹ járult hozzá, mivel ebben nem a munkavállalás kérdése játszotta a főszerepet, hanem a játékost korábban alkalmazó klub akadályozó magatartása. A Bosman-eset nemcsak az uniós alapelveket módosította, de hatalmas változásokat hozott az európai sportban (Szalayné 2008.). Az idegenlégiósok kérdésére vonatkozó változások, illetve az ügy lezárása óta történt fejleményekről „Az európai jog és sport kapcsolatára vonatkozó jogesetek” című fejezetben bővebben is kitérek.

Dolgozatom eddigi részeiben bemutattam a sport speciális jellegét, az sport európai modelljét és annak sajátosságait, illetve a sportszervezés európai struktúráját. Jelen fejezetben azokat a jogi eszközöket kívánom elemezni, amelyek hatályosak a sportra. Az eddig tárgyalt kérdések azt bizonyítják, hogy a jelenlegi jogi környezet nem biztosítja a sport számára azt a stabilitást, amelyre szükség lenne a folyamatos és tiszta fejlődéshez. Fontos megjegyezni, annak ellenére, hogy az Alapító Szerződés nem határoz meg jogalapot a sport számára, a közösségi jog általánosan kiterjed a sportra. A következőkben számos jogi eszközre és a Nizzai Nyilatkozatban kifejtett irányelvekre teszek utalást.

Az egyre nagyobb teret hódító sportszakma és a növekvő kereskedelmi szerep miatt a sportra legtöbb esetben az európai versenyjog vonatkozik. Egy versenyjogi eszköz,

---

²¹ 1995.

mely hatályos a sportra az úgynevezett csoportmentességi rendelet. Ez az eszköz alkalmazandó a televíziós jogok központi marketinge esetén. Ennek a csoportmentességi rendeletnek a keretein belül összegyűjtésre került a központi marketingre vonatkozó azon megállapítások sora, amelyeket az Európai Bizottság számos egyedi esetben hozott. Egy másik eszköz a sportra vonatkozóan az iránymutatások vizsgálata lehetne. „Az iránymutatások vizsgálata meghatározná azokat a szabályokat és gyakorlatokat, amelyek összességükben a versenyjog szféráján kívül esnek, és azokat az egyéb szabályokat, amelyek versenyjogi kérdésként jóváhagyhatók bizonyos feltételektől függően” (Arnaut 2006. 19.). A sporttal kapcsolatos különféle kérdések megválaszolására, mint a kereskedelmi jogok központi marketinge, a fiatal játékosok képzésére vonatkozó szabályok, a játékosok nemzeti csapatba való elengedése, vagy a fizetési határok és a klubok engedélyezési rendszere mind olyan területek, amelyekre megfelelő eszköz lehet az iránymutatás. Az európai uniós joganyag versenyjogi szabályozásai mellett, a sport területén alkalmazott szabályokat és gyakorlatokat több esetben is fel kell mérni az EK-szerződés szabad mozgásra vonatkozó rendelkezései szerint is. A versenyjogi és a szabad mozgásra vonatkozó irányelvek mellett, a sport konkrét problémáira más EU-s jogi eszköz is alkalmazható. Közösségi irányelveket lehet előírni a sportban a kiskorúak védelmére, esetlegesen az összeurópai munkaszerződés kidolgozására, a játékosok ügynökei tevékenységének szabályozására, de a sportfogadásokkal kapcsolatos kérdések kezelésére is. Nem konkrét jogszabályok, úgynevezett „soft law” eszközök is rendelkezésre állnak a sportban felmerült vitás kérdések rendezésére.

A közösségi jog sportra vonatkozó eszközeinek felsorolása után, a szakemberek egy sor ajánlást²² dolgoztak ki az Európai Unió intézményei, a tagállamok és a sportot irányító szervezetek számára.

Az uniós bürokraták és a sportot irányító szakemberek egyetértenek abban, hogy az EU intézményeinek el kell fogadni egy proaktívabb és átfogóbb megközelítést a sport számára a minél erőteljesebb jogbiztonság elérése céljából. Emellett tisztázni kell az uniós intézmények és az autonómiával rendelkező sportszabályozó szervek hatáskörét. A sport jogi környezetének stabilitása érdekében első feladatként az uniós intézmények és a sportirányítás előtt az áll, hogy tisztázza a közösségi joggal kompatibilis sportszabályok típusait, majd meghatározza azokat az egyéb sporttal kapcsolatos szabályokat, amelyekre kiterjed az uniós jog hatálya, annak feltételével, hogy figyelembe veszik a sport speciális

---

²² Independent European Sport review, 2006

jellegét. A sport jogi szabályozása kapcsán a szakirodalom különbséget tesz sportszabály és sporttal kapcsolatos szabály között. „A sportszabály kifejezés fedi a versenyek rendszerességére, megfelelő működésére és integritására vonatkozó olyan szabályokat, mint a bajnokságok és naptárak szerkezete, a nemzeti csapatok összetétele, az európai sport nemzeti szervezete (hazai és idegen pályán érvényes szabály), az európai sportpiramis struktúrájában a verseny szervezése, az átadással kapcsolatos szabályok, a játékosok nemzeti csapatban való elengedésére vonatkozó szabályok, a sportrendezvényeken a nézők jelenlétét ösztönző és az amatőr sportban való részvételt előmozdító szabályok, a klubok irányítására vonatkozó szabályok, illetve a klubok tulajdonlására, ellenőrzésére és befolyásolására vonatkozó szabályok, valamint a doppingra vonatkozó szabályok” (Arnaut 2006.).

A sporttal kapcsolatos szabályok hatálya alá taroznak: a verseny egyensúlyára vonatkozó szabályok; a saját nevelésű játékosokra vonatkozó szabályok; a kereskedelmi jogok központi marketingjére és a bérköltésekre vonatkozó szabályozások.

A jogbiztonság garantálása érdekében, az Európai Unió brit elnöksége alatt 2006-ban elkészült jelentés készítői ajánlják, hogy az EU intézményei a releváns eszközöket alkalmazzák a jogbiztonság garantálása érdekében és az alábbi ügyekkel kapcsolatos kérdések rendezésére:

- Hatékony klub engedélyezési rendszer az összes európai labdarúgó szövetség által 2004-ben bevezetett minimális szabványok alapján;
- A kereskedelmi jogok központi marketingje az Európai Bizottság által bevezetett elvek alapján;
- A játékos-átadás szabályozásának európai rendszere az Európai Bizottság 2001. március 5-én egyeztetett elvek szerint;
- Az európai játékosok ügynökeire vonatkozó irányelv, beleértve az alábbiakra vonatkozó záradékokat: szigorú vizsgálati kritériumok, fokozott átláthatóság, minimális szabványok az ügynöki szerződésekre, hatékony monitoring és fegyelmi szankciók az európai sportszabályozó szervezetek részéről, „ügynöki engedélyezési rendszer” bevezetése, a kettős képviselő tilalma és egyéb összeférhetlenség kizárása és az ügynököknek a játékosok általi fizetésén alapuló rendszer;
- Hatékony rendszer a játékosok helyi kinevelésének ösztönzésére azon kötelezettség alapján, hogy minden klubnak rendelkeznie kell bizonyos számú, saját nevelésű játékosal a csapatukban, és meg kell állapítani a csapat méretének határát;

- Versenyek egyensúlya fenntartását biztosító hatékony rendszer a költségek ellenőrzése révén (különös tekintettel a sportot szabályozó európai és nemzeti testületek által kezelt bérköltség-ellenőrzési mechanizmus esetleges bevezetésére a megvalósíthatóság részletes elemzésétől függően);
- A játékos elengedési szabályra alkalmazott jogi védelem, amely kötelezi a klubokat, hogy elengedjék a játékosokat a nemzeti csapatban kártalanítási jogosultság nélkül;
- Az európai labdarúgás piramis struktúrájának jóváhagyása és a sportot szabályozó nemzeti testületek hivatalos elismerése a tagállamok részéről, valamint a sportot szabályozó európai testületek elismerése az Európai Unió intézményei részéről;
- Megfelelő nemzeti és közösségi szabályozás a sporttal és a labdarúgási tipplistákkal kapcsolatos szellemi tulajdonjogok védelmének biztosítása céljából;
- Megfelelő korrekciós mechanizmusok általában a sport és különösen a labdarúgás finanszírozásának biztosítására a liberalizált fogadási piac esetében;
- Megfelelő nemzeti vagy közösségi jogszabály a „rejtett marketing” fenyegetése és előfordulása leküzdésére és a nagyobb sportrendezvényekkel kapcsolatos szellemi tulajdonjogok jogvédelmére;
- A sportrendezvények szervezőinek érdekei bármilyen tisztességtelen csorbításával szembeni védelméhez való sajtó hozzáférés (news access) kérdésére vonatkozó jelenlegi EU ajánlások felülvizsgálata;
- A megfelelő jogi keretek hatálybaléptetése Európában a jegyüzérkedés gyakorlatának felszámolása céljából;
- A huliganizmus kérdései jogi megközelítésének harmonizálása és intézményi együttműködés e téren a rendőri szervek között;
- A sportot szabályozó testületek szerepét és funkcióját elismerő megfelelő szabályozás hatályba léptetése, különös tekintettel arra a képességükre, hogy képviseljék a sportáguk érdekeit és a kereskedelmi jogok tulajdonát az általuk szervezett versenyeken.

VI. Az európai jog és a sport kapcsolatára vonatkozó jogesetek

Dolgozatom első részében az Európai Unió sporthoz való viszonyát, a sport jellemzőit és a sport európai modelljét mutattam be. Elemzésem során a közösség jogrendszerében már létező és alkalmazott, valamint a lehetséges eszközök bemutatására is törekedtem. A sport egyik specifikuma a versenyek rendszeressége és működése. Ezzel a témával kapcsolatban nagyon aktuális jogeset dokumentációja szerepel jelen pillanatban is az Európai Unió Bíróságának testülete előtt. A második Bosman-ügyként ismert Abdelmajid Oulmers jogeset újabb mérföldköve lehet az európai labdarúgásnak és a sportnak általában. Szintén a sport sajátos vonásait bemutató fejezetben említést tettem a 6+5-ös szabály bevezetésével kapcsolatos vitákról. Ebben a fejezetben ennek a két konkrét jogesetnek a bemutatása által kívánok rámutatni az Európai Unió jogrendszere és a sport közötti kapcsolat összetett jellegére.

VI.1. Bosman ügy

Az európai sportban egy-egy vitorsorozatot indított el az Abdelmajid Oulmers eset és a 6+5-ös szabály felvetése. Annak érdekében, hogy átlátható és érthető legyen a két eset jogi vonatkozása, vázlatosan ismertetem a Bosman ügyet, hiszen annak hatásaival kapcsolatosak a jelenlegi viták.

Jean-Marc Bosman 1990-ig a belga Liege RC hivatásos labdarúgója volt. Szerződése lejártá után visszautasította az egyesület által felajánlott számára kedvezőtlen ajánlatot. A klub ennek megfelelően átadó listára tette, és 11.743.000 belga frank átigazolási díjat határozott meg. Ez azt jelentette, hogy az a klub, amely a jövőben szerződtette volna, ennyit kellett volna érte kifizessen. A nagy összegre, illetve a külföldi játékosok számának²³ korlátozására vonatkozó szabályok ellehetetlenítették Bosman helyzetét, akit egyetlen klub sem szerződtetett. Az Európai Bíróság elé került ügyben 1995. december 15-én hoztak ítéletet, és azt követően új fejezet kezdődött a csapatjátékok történelmében.

---

²³ Az UEFA akkor érvényben lévő szabályai alapján, egy csapatban a pályán lévő idegenlégiósok száma maximum három volt.

A per során Bosman úgy érvelt, hogy mivel lejárt a szerződése a Liege-ben, így a klubnak semmilyen joga nem volt ahhoz, hogy pénzt kérjen érte, sőt belga munkaadói megsértették az EU alapokmányának számító Római Szerződés szabad munkaerő áramlásáról szóló cikkelyét. Az Európai Bíróság döntése kimondta a sportolók szabad mozgását. Ez egyrészt azt jelentette, hogy a lejárt szerződéssel rendelkező labdarúgókért, sportolókért klubjuk nem kérhet pénzt, másrészt azt, hogy az EU elveivel nem kompatibilis az idegenlégiósok számának korlátozása. A Bosman-ügy előtt legtöbb ország bajnokságában és az UEFA által kiírt versenysorozatokban is érvényes volt az elv, miszerint egy csapaton belül csak három külföldi labdarúgó lehetett a pályán egy időben. Az ítélet kihirdetése után azonban az Európai Unió állampolgárait ez a korlátozás már nem vonatkozott. A Bosman-szabály tulajdonképpen azt mondja ki, hogy a profi sportolók jogi szempontból semmiben sem különböznek a többi munkavállalótól, és ugyanazok a szabályok vonatkoznak rájuk, mint bármely más szakmát gyakorló polgárra. A szabály második vonatkozása 2003-ban kibővült azokra az országokra is, amelyekkel az Unió olyan kétoldalú megállapodást kötött, amely kimondta, munkavállalás során az állampolgárság nem lehet megkülönböztető érvényű (mindezt egy szlovák kézilabdázó, Maros Kolpak érte el egy Bosmanhoz hasonló ügy végén²⁴, szintén az Európai Bíróságnál)²⁵.

Érdekességként megemlíteném, hogy a Bosman után bevezetett szabályozások egyik első „áldozata” a holland Ajax Amsterdam csapata volt. Az 1995-ben Bajnokok Ligája trófeát nyerő egyesület alig három éven belül elvesztette legtöbb klasszis játékosát. Clarence Seedorf még a Bosman-ügy előtt külföldre igazolt, de 1998 januárjáig a következő játékosok távoztak az Ajaxtól: Edgar Davids, Michael Reiziger, Finidi George, Nwankwo Kanu, Patrick Kluivert, Marc Overmars, Winston Bogarde, Ronald és Frank de Boer. Közülük hárman a szerződésük lejártával, ingyen igazoltak el a hollandoktól. A többiek távozása összefügg a Bosman-szabály egyik közvetett hatásával, azaz a labdarúgók fizetéseinek csillagászati magasságokra emelkedésével. A fizetések növekedése a klubok költségeit terhelték, így csak a leggazdagabb klubok engedhették meg maguknak ezeknek a játékosoknak a szerződtetését. A közvetett következmény pedig az élcsapatok fölényét erősítette.

---

²⁴ 2003

²⁵ Bosman 13 éve változtatta meg a futballt: <http://www.origo.hu/sport/focivilag/20081229-13-eve-szuletett-meg-a-dontes-a-bosmanszabaly-ugyeben.html>

A Bosman-ügy az Európai Bíróság első olyan ügyei közé tartozik, amelynek sportvonatkozásai vannak, de hatalmas változásokat is hozott az európai sport működésébe, különösképpen a labdarúgás területén.

VI.2. Abdelmajid Oulmers eset

2004. november 17-én Marokkó nemzeti futballválogatottja Burkina Faso csapatát fogadta egy barátságos találkozón. A 4:0-s eredménnyel zárult találkozón a belga Charleroiban játszó, marokkói Abdelmajid Oulmers megsérült. A könnyűnek látszó sérülésről kiderült, hogy súlyos, és a játékosra minimum nyolc hónapos kényszerpihenő vár. A jelenleg is zajló bírósági vita lehet a következő, amely alapjaiban forgatja fel a labdarúgás bevett, nemzeti bajnokságok–nemzetközi kupák–válogatott mérkőzések hármására épülő rendszerét. Az egy évvel korábban szerződötett Oulmersnek egész idény alatt jól ment a játék, így a klub úgy gondolta, a sérülés nélkül eredményesebb lett volna, ezért beperelte a FIFA-t. A Nemzetközi Labdarúgó Szövetség illetékesei úgy gondolták, nincs összefüggés a játékos sérülése és a csapat eredményessége között, így nem fizették a Charleroi követelését. A Bíróság előtt a belga klub érvelése egyszerű logikán alapul, mely szerint a nemzetközi szövetség a játékosok alkalmazására és átigazolására vonatkozó szabályzatának első mellékletében pontosan meghatározott feltételekkel kötelezi a klubokat arra, hogy elengedjék a játékosokat versenynaptárban szereplő válogatott mérkőzésekre. A szabály további része azonban nem rendelkezik kártérítésről abban az esetben, ha a játékos megsérülne a mérkőzés idején, és ez befolyásolná teljesítményét a klubcsapatánál. Itt elsősorban nem arról van szó, hogy a klub a sérülés ideje alatt is fizetést ad a játékosnak, illetve fedezi a rehabilitációs költségeket, hanem arról, hogy a sportolónak csökken a jövedelemtermelő képessége. Fontos kiemelni, hogy az egyre nagyobb kereskedelmi szerepet betöltő sportban, egy játékos jövedelemtermelő képessége nemcsak a pályán nyújtott teljesítményt jelenti, hanem az őt szponzoráló, vele reklámozató, őt hirdető kereskedelmi tevékenységeket is (Dénes 2006.). A jogvita során a belga klubhoz támogatóként csatlakozott az európai élcsapatokat tömörítő – azóta megszűnt – G14²⁶

---

²⁶ A G 14 csoport tagjai voltak: Ajax, FC Barcelona, Bayern München, Borussia Dortmund, PSV Eindhoven, Internazionale, Juventus, Liverpool, Manchester United, AC Milan, Marseille, Paris Saint-Germain, FC Porto, Real Madrid; 2002-ben további négy csapat csatlakozott: Arsenal, Bayer Leverkusen, Lyon, Valencia

csoport, amely javaslatára a Charleroi 860 millió euróban határozta meg kártérítési igényét. A klubcsapatok érdeke tehát egyértelmű.

A következőkben a FIFA érdekeit és álláspontját mutatom be. Dénes Ferenc sportközgazdász összegezte az európai szövetség álláspontját, mondván, hogy a 80-as évektől a FIFA tudatosan építette kereskedelmi termékké a nemzeti válogatottak részvételével rendezett világ- és Európa bajnokságokat, a sportág népszerűségének tudatában. Maga a rendszer nemcsak a 16, 24, illetve 32 csapat részvételével lezajló döntő tornát jelenti, hanem az odáig vezető selejtezős és felkészülési rendszereket. A szisztéma legnagyobb pozitívuma, hogy a FIFA részéről minimális pénzügyi befektetést igényel, mivel a játékosokat a klubok fizetik, az infrastruktúra adott, maximum bérleti és rendezési költséggel jár, de bevételei leginkább a televíziós jogdíjakból hatalmas összegek. Ő rendelkezik a befolyt összegek felett és az ő hatáskörébe tartozik azok újraosztása is. Az eset kapcsán az Európai Bíróság még nem hozott ítéletet, az előzetes várakozások azt jelzik, hogy a klubok kerülnek majd ki pozitívan az ügyből. Fontos azonban észrevenni, hogy a fent említett képlet nem ilyen egyszerű. Az Abdelmajid Oulmers ügy kapcsán, a FIFA és a kontinentális sportszövetségek szabályalkotó monopóliuma kérdőjeleződik meg. Az autonómia, amely a nemzeti törvények és nemzetközi szerződések figyelembe vétele nélkül alkot szabályokat és hoz rendelkezéseket. Thomas Kurth, a G14-ek vezetője minden mellett óvatosságra inti a perben szereplőket: „mindkét félnek szüksége van arra, hogy egy asztalhoz üljünk, és közösen találjunk megoldást a klubok és nemzeti válogatottak jövőbeni együttműködésére” (Dénes 2006).

VI.3. 6+5-ös szabály

A FIFA tagországai 2008 május végén, Sydneyben tartott kongresszusán, Sepp Blatter elnök javaslatára elfogadták az úgynevezett 6+5-ös szabályt. A kezdeményezés azóta sem került bevezetésre, a vele kapcsolatos sorozatos viták miatt. A FIFA vezetői úgy gondolják, hogy a szabály összeegyeztethető az uniós joggal, az Európai Unió álláspontja azonban az, hogy a szabály sértené a közösségi jogot, illetve teljesen átalakítaná a labdarúgás jelenlegi erőviszonyait. A labdarúgás legfőbb szervezetének elnöke azt javasolta, hogy korlátozzák a pályára küldött idegenlégiósok számát. Az elképzelés nem újkeletű, hiszen a múltban élt egy, a Bosman ügy következtében megszüntetett szabály,

amely háromra korlátozta egy csapaton belül egy időben pályára lépő külföldi játékosok számát. Az Európai Unió 1995-ben a szabad munkaerő-áramlás akadályozásaként tekintette a rendelkezést, és fokozatosan feloldotta korlátozást, melynek részleteit korábban már bemutattam. Sepp Blatter javaslata ugyanezt a kritikát kapta. A FIFA által tavaly elfogadott tervezet szerint a klubok kezdő tizenegyében a 2012-2013-as idénytől kezdődően legalább hat olyan játékos kell szerepeljen, aki pályára léphetne országa válogatottjában. A félreértések elkerülése fontos kiemelni, amint azt az elnök úr is megtette, hogy a javaslat nem tekinthető nemzetiség szerinti diszkriminációnak, hiszen országok válogatottairól rendelkezik. Mivel a válogatott alapfeltétele nem a nemzetiség, hanem az állampolgárság, előfordulhat, hogy az angol útlevelel rendelkező spanyol nemzetiségű játékosra ez a korlátozás már ne vonatkozzon. A futballpályákról számos példát sorolhatnánk, egyik ilyen az angol Premier League-ben szereplő Manuel Almunia, aki egyébként az Arsenal kapusa. Felmerült annak a lehetősége, hogy a spanyol kapus megkapja az angol útlevelet, a szabály esetleges bevezetése után, így ő már hazai játékosnak minősül (FIFA Kongresszus Jegyzőkönyve 2008.). A szabály mellett érvelők azt mondják, hogy a klubok nagyobb hangsúlyt fektetnének az utánpótlás – nevelésre, amelyből később a válogatottak is profitálhatnának. Hosszú ideje vita tárgyát képezi, hogy az angol válogatott világversenyeken való gyenge szereplése mennyire függ össze a Premier League-ben szereplő légiósok számával. A klubok sok esetben külföldi játékosokat küldenek pályára, a hazaiakat pedig a kispadon hagyják, akik így nem fejlődnek olyan mértékben, mint csapattársaik, illetve nem szerzik meg a kellő rutint. A kialakult vita kapcsán annyit fűznék hozzá, hogy az angol labdarúgásban tapasztaltak kisebb mértékben megjelentek a kézilabda Bundesligában is.

A 6+5-ös szabály elfogadása érdekében a FIFA egy teljesen független szakértői csoportot kért fel annak tanulmányozására, hogy összeegyeztethető-e a rendelkezés az uniós joggal. Az Európai Ügyek Intézetének²⁷ öt alkotmányjogásza a vizsgálatok eredményeként kijelentette, hogy a szabályt kompatibilis az Európai Unió szabályrendszerrel. A függetlennek mondott jelentés szerint ugyanis a 6+5-ös korlátozás maximum indirekt diszkriminációnak számít, hiszen nem közvetlenül a labdarúgó nemzetisége alapján korlátoz, hanem az alapján, hogy a játékos melyik válogatottban szerepelhetne – még akkor is, ha az esetek többségében a kettő ugyanazt jelenti²⁸.

---

²⁷ INEA

²⁸ Bevezetheti a FIFA a 6+5-ös szabályt: <http://www.origo.hu/sport/focivilag/20090226-osszeegyeztetheto-az-europai-joggal-a-6-plusz-5os-szabaly.html>

A helyzet jelenleg stagnál, minkét fél ragaszkodik érdekeihez, és nehéz elképzelni, hogy a felek módosítsanak elképzeléseiken. A szakemberek úgy gondolják, hogy a szabály bevezetése nem változtatná meg a labdarúgásban érvényes erőviszonyokat, hiszen a leggazdagabb klubok továbbra is felvásárolják majd a legjobb focistákat. Különbség nagyjából az lenne, hogy országon belül nőne a labdarúgók „árfolyama”. Az Európai Labdarúgó Szövetség hivatalos oldalán közzétettek egy táblázatot, mely szerint Angliában a legnagyobb az idegenlégiósok aránya, de szinte minden európai bajnokságra a növekvő tendencia a jellemző.

3. Táblázat: Az európai bajnokságokban szereplő idegenlégiósok aránya:

ország	légiósok aránya	egy klubra jutó külföldiek átlagos száma
1. Anglia	59,1 %	16
2. Portugália	53,7 %	13
3. Belgium	51,9 %	12
4. Németország	51,7 %	13
5. Görögország	51,2 %	13
6. Oroszország	50,2 %	13
7. Svájc	47,7 %	12
8. Skócia	42,4 %	10
9. Olaszország	40,6 %	10
10. Törökország	40,6 %	10
Magyarország	24 %	6,5
Románia	36,1%	10,8

A táblázat adatai a 2008/2009-es szezonra vonatkoznak. Az UEFA 2009. május 15.-én hozta nyilvánosságra táblázatát, melyben a légiósokat legnagyobb arányban foglalkoztató 10 európai bajnokságot rangsorolta. A jelenleg legerősebb és legnézettebb angol bajnokság ezt a statisztikát is vezeti, amely élvonalból több csapat is csupán egy-két hazai játékost foglalkoztat. A 2005-ös szezonban pedig az a történelmi eset is megtörtént, amikor az Arsenal csapatában (sem a kezdő tízenegyben, sem a cserepadon) nem volt angol játékos (még brit sem). A 2005. február 15.-én a Crystal Palace elleni mérkőzésre az Arsenal vezetőedzője, Arsene Wenger hat francia, három spanyol, két holland, és egy-egy német, svájci, brazil, kameruni és elefántcsontparti futballistát nevezett keretébe. A helyzet azóta annyiban változott, hogy az angolok nagy reménységének tartott Theo Walcottot leigazolta a sztárklub, és más hazai játékos is helyet kapott a keretben.

A fenti táblázatot kiegészítettem a magyar és román bajnokságra vonatkozó adatokkal is. A megfelelő statisztikák segítségével kiszámoltam a két élvonalban szereplő légiósok arányát, és azt a következtetést vontam le, hogy a magyar bajnokság ebben a tekintetben is elmarad az európai átlagtól. A román élvonalban azonban nagy a külföldi játékosok részaránya, és találhatunk az Arsenalhoz hasonló extrém példát is, a Kolozsvári CFR csapatát. A vasutas együttes 2008/2009-es 29-es keretében 22 külföldi játékos szerepelt. Az adatok azt mutatják, hogy a román bajnokságban szereplő idegenlégiósok leginkább dél-amerikai vagy afrikai országból származnak, de vannak a volt jugoszláv államokból, Kaukázusból, vagy a Közel-Keletről is, összesen 46 államból.

1. Grafikon: Az idegenlégiósok számának növekedése a román labdarúgó élvonalban

A mellékelt grafikon megmutatja, hogy az elmúlt néhány idényben milyen mértékben nőtt a román bajnokságban szereplő idegenlégiósok száma. Míg a 2000-es évek elején a külföldi játékosok száma nem haladta meg a 30-at, addig az elmúlt idényben már 195 játékosról beszélünk. Az Európai Unió csatlakozása a labdarúgásnak ezt a területét is

érintette, hiszen a 2006/2007-es idénytől kezdődően exponenciálisan megnőtt az idegenlégiósok száma.

Az egyre növekvő tendenciák miatt már a 6+5-ös szabállyal kapcsolatos viták előtt a FIFA és az Európai Uniók között egyre szorosabb együttműködés volt tapasztalható. A sportot szabályozó szervezet leginkább az Európai Bizottsággal dolgozott együtt. 2002-ben a két intézmény közös megállapodásra jutott a labdarúgók átigazolásával kapcsolatban, amely együttműködés növeli az európai labdarúgás tekintélyét, biztonságát és kedvező helyzetbe hozza az élvonalban szereplő klubok gazdálkodását. A 2002-es szabályok a szakértők szerint egyensúlyt teremtenek a játékosok szabad mozgása és a szerződések biztonsága között, továbbá megteremtik a bajnokságok stabilitását. A sport alapvetően speciális jellegét figyelem előtt tartó, 2001-ben hatályba lépett új szabályozás a következő alapelvekre épül:

- 23 éves kor alatti játékosok esetében lehetőség van nevelési, edzési kiadások ellentételezésére, a klubok, különösen a kis egyesületek tevékenységének ösztönzésére,
- időszerű egy szolidaritási alap létrehozása, amely a bevételek újraelosztásában kap majd fontos szerepet, segítve a klubok nevelő tevékenységét, beleértve az amatőr klubokét is,
- a 18 éves kor alatti játékosok átigazolása esetében egy feltételrendszernek kell az érintetteknek megfelelniük, amely biztosítaná a játékosok iskolai és sportbeli előmenetelét.
- bajnoki idényként létre kell hozni egy átigazolási időszakot és egy további, idényközi, korlátozott lehetőséget, egy játékos egy átigazolási idényenként megkötéssel.
- a szerződés időtartama minimum fél, maximum öt év legyen
- a szerződés védettsége 28 éves korig három év, ezt követően két éves időtartam legyen
- a szerződés egyoldalú felbontásához csak a szezon befejezése után kerülhet sor, a bajnokság zavartalan lebonyolítása érdekében,
- pénzbeli ellenszolgáltatást lehet fizetni a klubnak vagy a játékosnak egyaránt egyoldalú szerződésbontás esetén
- megfelelő, arányos sportbüntetés alkalmazható abban az esetben, ha a játékos, a klub, vagy a közvetítő ügynök elfogadható ok nélkül bont szerződést a védett időtartam alatt,

- hatékony, gyors és tárgyilagos bíróság létrehozására van szükség a vitás ügyek megoldása érdekében, amely a játékosok és klubok egyenlő számú képviselőjéből állna, semleges elnökkel. A FIFPro képviselői a FIFA Vitás Ügyek Kamarájában kapnak helyet, a klubok képviselőivel együtt. A FIFPro is küld képviselőt az új Labdarúgó Törvényszékbe, amelyhez a Vitás Ügyek Kamarájában hozott döntések ellen lehet fellebbezni.
- az ítékezés önkéntes, nem a alapot nemzeti bíróságok közreműködéséhez.

VII. Következtetések

Dolgozatomban hipotézisként azt állítottam, hogy a sport területét érintő közösségi szintű szabályozások, nincsenek arányban annak jelentőségével és gazdasági erejével. A dolgozat során bemutatott, a sportra jellemző specifikumok, jogi eszközök, esettanulmányok azt igazolják, hogy alapvetően szükség van az uniós intézmények és a sportszervezetek közötti együttműködésre, a jogviszony hivatalos strukturálására, különös tekintettel a labdarúgásra. A bizonytalan jogi környezet miatt csupán az elmúlt öt évet figyelembe véve, több európai bajnokságban is előfordultak fogadásokhoz és játékosok ügynökeihez kapcsolódó korrupciós vagy bunda botrányok. Belgium, Finnország, Németország, Olaszország és Portugália csak a legfontosabb példák. Olaszországban például a legnagyobb hagyományokkal rendelkező elitklubok is részt vettek ezekben az ügyletekben, a Juventus csapatát például egy idény erejéig a másodosztályba sorolták, de nemcsak a labdarúgás, hanem más sportágak területéről is lehetne példát említeni. A kézilabdában kiobbant bíróvesztegetési botrány a legrangosabb európai kupasorozat döntőjét is érinthette, de a teniszben és kerékpársportban is állandóak a bűncselekmények. Szintén a jogi bizonytalanság számlájára írható, hogy sok klub és egyesület nehéz pénzügyi helyzetbe került és több milliós deficittel rendelkezik. Az előbb említett olasz bíróküldési botrány, és az ehhez kapcsolódó szabályok és gyakorlatok állandó változásai is negatív hatással vannak a sport megítélésére.

Az Sport Európai Modellje védelme és a jogbiztonság garantálása érdekében az európai intézmények és a sportot irányító szervek átfogó, mindenre kiterjedően együtt kell működjenek. A sportágak legfelső európai irányítási szerveinek feladata, hogy párbeszédet kezdeményezzenek az Európai Bizottsággal. A labdarúgás területén az UEFA feladata, hogy párbeszédet folytasson az EU intézményivel, kidolgozza a labdarúgás biztonságához szükséges jogi kereteket a közösségi jog betartásával. A sportjogászok megállapítása, miszerint mindenképpen szükséges egy hivatalos szerződés az Európai Unió és az UEFA között, amely meghatározná a felek közötti viszony jellegét helytálló és más sportágra is kiterjeszhető. Az ilyen jellegű szerződések tisztáznák azt, hogy a különböző sportágakban melyek azok a szervezetek, amelyek tárgyalópartnerei az Uniónak, illetve ezek a szerződések tartalmazzák azt a felsorolást, hogy mely ügyekben releváns egyik-vagy másik intézmény és melyek az együttműködések kialakított rendjei. Az Európai Unió már

eddig is határozatokat hozott, a kerékpározással, kosárlabdával, a kézilabdával, az úszással, a cselgáncssal kapcsolatban, de a szabályozási területeket, az egységesség és az átláthatóság kedvéért minden sportágra ki kell terjeszteni. Ilyen formán, az általam a dolgozatban felsorolt ajánlások nemcsak a labdarúgásra, de minden sportra alkalmazandóak és szükségesek.

A sport társadalmi és gazdasági szerepének növekedésében nagy része volt az alulról-fölfelé építkező sportmodellnek, melyben mindenki részt vehetett. A jogbiztonság kialakításának folyamatában tehát arra is figyelni kell, hogy a több évtizedes európai sportmodellt megvédjük, megbecsülését és tiszteletét tovább erősítsük. A szolidaritáson és tolerancián alapuló európai sport, teljes mértékben vallja az EU alapelveit. A sportban felmerülő problémák megoldásában szükség van a politikai vezetők bevonására is, akik szerepet kapnak a sport értékeinek megőrzésében is. Fontos kiemelni, hogy sem a politikai vezetők, sem az EU és a sportvezetés intézményei nem tudják megfelelően megvédeni a sportot az előtte álló kihívásoktól a társadalmi támogatás nélkül.

VIII. Felhasznált szakirodalom

ARNAUT, Jose Luis

2006. Independent european sport review.

DÉNES Ferenc

2006. Lábától szaglik. Magyar narancs, XVIII évf. 21. Szám

Európai Bizottság

2007. Fehér Könyv a sportról, Brüsszel

Európai Tanács

2000. Nizzai Nyilatkozat

Európa Tanács

2001. Európai Sport Charta és a Sport Etikai Kódexe

Európai Tanács

2007. Az EU Alapjogi Chartája

FIFA Kongresszus

2008. 58-ik FIFA kongresszus jegyzőkönyve. Sydney

Gyermek, Ifjúsági és Sport Minisztérium

2003. Az Európai Unió és a sport,

www.sportolonemzet.hu/Repository/Uploads_RT/bardoczy.gabor/Documents/Eur%C3%B3pai%20Uni%C3%B3val%20kapcsolatos%20dokumentumok/Az%20Eur%C3%B3pai%20Uni%C3%B3%20%C3%A9s%20a%20sport.doc

MESTRE, Alexandre

2005. Sport in the European Constitution. *The international sports law journal*, 1-2. 83-84

MOJET, Hans

2006. Euro 2000 and Football hooliganism. *The international sports law journal*, 1-2. 88-99

NÁDORI László, BÁTONYI Viola

2003. Európai Unió és a sport. Budapest – Pécs, Dialóg Campus

Nemzetközi Olimpiai Bizottság

2007. Olimpiai Charta

SIEKMANN, Robert

2007. Európai Unió és Sport: Jog és politikák, Budapest

SZALAYNÉ SÁNDOR Erzsébet

2008. Az egyén jogi helyzete az Európai Unióban. Pécs

The European Model of Sport.

1998.Consultation Document of DG X, European Commission

VOICU, Alexandru Virgil

1998.Răspunderea civilă delictuală cu privire la activitatea sportivă. Bukarest, Lumina Lex

WEATHERILL, Stephen

2007. European Sports Law. *The international sports law journal*, 1-2. 33-37

<http://kompasz.balzac.zpok.hu/kompasz/sport>

<http://www.origo.hu/sport/focivilag/20081229-13-eve-szuletett-meg-a-dontes-a-bosmanszabaly-ugyeben.html>

<http://www.origo.hu/sport/focivilag/20090226-osszeegyeztetheto-az-europai-joggal-a-6-plusz-5os-szabaly.html>

IX. Melléklet

A NIZZAI NYILATKOZAT

Nyilatkozat a sport specifikus jellemzőiről és szociális funkciójáról Európában, amelyeket számításba kell venni a közös politikák megvalósítása során

1. Az Európai Tanács a sportról szóló jelentést készítette és terjesztette az Európai Bizottság Helsinkiben 1999. decemberében tartott ülése elé a jelenlegi sportstruktúrák védelme és az Európai Unióban a sport szociális funkciójának fenntartása céljából. A sportszervezetek és a tagállamok elsődleges felelősséggel tartoznak a sportügyek irányításáért. Még ha nincs is közvetlen hatásköre e területen, a Közösségnek a Szerződés különböző rendelkezései szerinti tevékenysége keretében figyelembe kell vennie a sportra jellemző szociális, oktatási és kulturális funkciókat, és speciálisan kell kezelnie abból a célból, hogy a szociális szerepének megóvása szempontjából alapvetően fontos etikai kódex és szolidaritás tiszteletben tartható és előmozdítható legyen.

2. Az Európai Tanács különösen reméli azt, hogy fenntartható a sport gyakorlatát minden szinten kötelező kohézió és a szolidaritási kapcsolatok, a tisztességes verseny, és mind a morális, mind az anyagi érdekek, valamint a sport gyakorlatában érintettek, különösen a kiskorúak fizikai sérthetlensége.

Amatőr sport és mindenki sportja

3. A sport az alapvető szociális, oktatási és kulturális értékeken alapuló emberi tevékenység. Ez

az integráció, a társadalmi életbe való bevonás, a tolerancia, a másság elfogadása és a szabályok

szerinti játék tényezője.

4. A sporttevékenység mindenki számára hozzáférhető, aki kellően tiszteletben tartja az egyéni törekvéseket és képességeket, a csapat- vagy egyéni verseny, vagy szabadidős sport teljes skálájában.

5. A fizikai vagy szellemi fogyatékkal élők esetében a testnevelési és sporttevékenységek gyakorlata különösen kedvező alkalmat biztosít az egyéni tehetséggondozás, a rehabilitáció, a szocializáció és a szolidaritás irányában, és ezért ösztönözni kell. Ezzel kapcsolatban az Európai Tanács üdvözli a Sydneyben tartott Paralimpiai Játékok részéről történt értékes és példás hozzájárulást.

6. A tagállamok ösztönzik a sport terén az önkéntes szolgáltatásokat, a megfelelő védelmet nyújtó intézkedésekkel és az önkéntesek gazdasági és szociális szereplésének elismerésével, és szükség esetén e téren a hatáskörén belül a Közösség támogatásával.

A sportszövetségek szerepe

7. Az Európai Tanács nagy hangsúlyt helyez a sportszervezetek függetlenségére és a megfelelő társulási struktúrák révén történő önszerveződési joguk elismerésére. Elismeri, hogy a nemzeti és közösségi szabályozás kellő figyelembevételével és a demokratikus és átlátható működési mód alapján a sportszervezetek feladata, hogy szervezzék és fejlesszék a konkrét sportágakat, különös tekintettel az alkalmazandó sportszabályokra és a nemzeti csapatok összetételére oly módon, ahogy azt a legmegfelelőbbnek látják az érdekeik érvényesítésére.

8. Megállapítja, hogy a sportszövetségeknek központi szerepe van az alapvető szolidaritás biztosításában a sport gyakorlatának különböző szintjei között a szabadidős sporttól a legfelső szintű versenysportig, ahol ezek együttesen működnek; biztosítják a sporthoz való hozzáférés lehetőségét a széles közönség számára, humán és pénzügyi támogatást nyújtanak az amatőr sporthoz, előmozdítják a sporttevékenység minden szintjéhez az egyenlő hozzáférést a férfiak és nők számára, a fiatalok képzését, az egészségvédelmet és az olyan intézkedéseket, amelyek a dopping, az erőszakos cselekmények, a rasszista vagy idegengyűlölő megnyilvánulások leküzdését szolgálják.

9. E szociális funkciók magukban foglalják a szövetségek speciális felelősségeit, és a versenyek szervezésében a hatáskörük elismerésének alapjául szolgálnak.

10. A sport világában zajló fejlemények figyelembe vételével a szövetségeknek továbbra is a szervezet olyan fő formájának kell lenniük, amely garanciát nyújt a sportban a kohézióra és a participatív demokráciára.

A sportban a nevelési irányelvek fenntartása

11. A fiatal sportolók nevelési irányelvei a sport szívet-lelkét képezik, a nemzeti csapatok formálását és a legfelső szintű részvételt szolgálják, s ezért támogatni kell. A sportszövetségek, ahol lehet, az állami hatóságokkal együttműködve gondoskodjanak a hozzájuk kapcsolódó klubok nevelési kapacitásának fenntartásáról és az ilyen nevelés minőségének biztosításáról, kellően figyelembe véve a nemzeti és közösségi jogszabályokat és gyakorlatokat.

A fiatal sportolók védelme

12. Az Európai Tanács hangsúlyozza a sport előnyeit a fiatalok szempontjából és ösztönzi, hogy különösen nagy figyelmet kell fordítani főleg a sportszervezetek részéről a

kiemelkedő fiatal_sportolók oktatására és szakképzésére abból a célból, hogy a szakmai integrációjukat ne gátolja_a sportkarrierjük, ügyelni kell a pszichológiai egyensúlyra és a családi kapcsolataikra, az_egészségükre, és különösen a dopping megelőzésére. Elismeri a szövetségek és a szervezetek_hozzájárulását, amelyek az ilyen követelményeket szolgálják a nevelési tevékenységükben, és_ezáltal szociálisan értékes hozzájárulást nyújtanak.

13. Az Európai Tanács kifejezi az aggodalmát a sportban a kiskorúakat célzó kereskedelmi tranzakciókkal kapcsolatban, beleértve a harmadik országbelieket is, amennyiben az ilyen tranzakciók nem felelnek meg a jelenlegi munkajogi szabályozásnak, vagy a fiatal sportolók_egészségét és jólétét veszélyeztetik. Felhívja a sportszervezeteket és a tagállamokat, vizsgálják_meg és kísérik figyelemmel az ilyen gyakorlatokat, és ahol szükséges, vizsgálják meg a_megfelelő intézkedések foganatosításának lehetőségét.

A sport és a szolidaritás gazdasági összefüggése

14. Az Európai Tanács véleménye szerint az ugyanazon sportágban ugyanazon versenyen résztvevő több sportklub egy kézben való tulajdona vagy pénzügyi ellenőrzése megbéníthatja a tisztességes versenyt. Ahol szükséges, a sportszövetségeket arra ösztönzik, hogy tegyenek intézkedéseket a klubok irányításának felülvizsgálatára.

15. A televíziós műsorszórási jogok bizonyos sportok terén ma az egyik legnagyobb jövedelemforrást képezik. Az Európai Tanács úgy véli, hogy az ilyen értékesítési bevétel egy részének a megfelelő szinteken történő, kölcsönösebb felhasználása jótékonyan hat a sport valamennyi szintje és területe közötti szolidaritás elvére.

Átadások

16. Az Európai Tanács határozottan támogatja a sportágak közötti mozgásban az átadási rendszerről folyó párbeszédet, különös tekintettel a labdarúgási szervekre, a hivatásos sportolókat képviselő szervezetekre, a Közösségre és a tagállamokra, megfelelően figyelembe véve a sport specifikus követelményeit, a közösségi jog betartásától függően. A közösségi intézményeket és a tagállamokat felkérjük, továbbra is ezen általános elvek fényében vizsgálják az irányelveiket a Szerződéssel összhangban és a megfelelő hatáskörük keretében.